

THE OFFICIAL ORGAN OF THE BRITISH ESPERANTO ASSOCIATION.

Vol. XII.—No. 134.

FEBRUARY, 1916.

[Price 3d.]

GROUPS AND SOCIETIES AFFILIATED TO THE B.E.A.

*Order of Information.—Group; Secretary; Place of Meeting, Day, and Hour.
* Denotes New Group.*

- ACCRINGTON.—Mrs. SIDEBOTTOM, 69, Aitken-st.—First Mon., 8, same address.
- ADELAIDE (S. AUSTRALIA).—W. D. SMITH, G.P.O., Adelaide.—Mon.
- BANBURY.—Mrs. BRAGGINS, 18, Calthorpe-rd.—At the house of Mrs. Gillett, "The Elms."—Tues. 8—9.
- BARROW-IN-FURNESS.—W. BARRIE, 20, St. George's-ter.—"Carona Café," Wed., 7.30—9.30.
- BATH.—E. R. BLACKETT, 15, Southgate-st.
- BELFAST.—F. FARRINGTON, 7, Fitzwilliam-ave.
- BEXHILL-ON-SEA.—C. W. HARRIS, 33, Sackville-rd.
- BEXLEYHEATH (KENT).—J. R. BROWN, 76, Oaklands-rd. "Balbirnie," 40, Oaklands-rd., Tues., 7.45—8.45.
- BIRMINGHAM.—J. T. TAYLOR, 28, Anderson-rd., Erdington.—13, Queen's College, Paradise-st., every evening, 7—9; Sats., 4—7 (tea 5 p.m.); Classes, Tues, 7—9; Club Meetings, Thurs., 7.30—9.
- BLACKBURN.—HARRY FLINT, 36, Clifton-st.—Friends' Meeting Ho. at King-st., Wed., 8.
- BLACKPOOL.—Miss A. C. AMBLER, 31, Bela Grove.
- BOGNOR.—G. NELSON TRAVIS, "Avilion," Highfield.—Queen's Hall, 1st and 3rd Thur., 8.
- BOLTON.—JOHN R. HALL, 121, Holland-st., Astley Bridge.—Vegetarian Restaurant, Newport-st., 3rd Thur., 7.30.
- BRADFORD.—L. HAENSLE, 27, Binnie-st.—"Mikado Café," Godwin-st., Tues., 8.
- Syke.—Wright's Café, Commercial-st., Fri., 8.
- BRIGHOUSE.—Miss A. ASPINALL, 4, Halifax-rd., Slead
- BRIGHTON & HOVE.—Miss EKLUND, 9, West-d'Ve, Queen's park.—School of Elocution, 10, Old Steine, Tues., 7.
- BRISTOL.—W. F. WESTMANCOTE, 142, Chessel-st., Ashton Gate.—115, Sandy Park-rd., Brislington, Sun., 10.30 a.m.
- BUCKHURST HILL (ESSEX).—Miss N. A. STACEY, "Woodthorpe."—"Woodthorpe," 2nd and 4th Weds.
- BURY.—Miss L. BURTON, 14, Hurst-st.—Co-operative Hall, Market-st., Wed., 7.30.
- BUXTON.—Mrs. LANGLEY, "Brancepeth," Market-st.—Meeting Place: Write Sec.
- CAMBRIDGE UNIVERSITY.—L. FIRMAN-EDWARDS (Trin.).—In Member's Rooms, Friday, 8.30.
- CAMBRIDGE (VERDA STELO).—Miss BARBARA SMITH, 88, Norwich-st.
- CANNOCK.—Miss M. A. WALKER, Walhouse.—Parish Room, Tues., 7.
- CAPE TOWN.—Miss E. CASH, 62, Sir Lowry-rd.
- CHELTENHAM.—W. G. PHIPPS, "Marston," Langdon-rd.—"Orme Chambers," North-st., Tues., 7.30.
- CHESTER.—J. W. DOBSON, 27, Brook-st.—People's Hall, Delaware-st., Mon., 8.
- COVENTRY.—Miss C. O. TAYLOR, "Espero," Stanway-rd., Earlsdon.—Same address, Mon.
- DARWEN (LANCS.).—B. A. WALSH, 16, Oxford-st. (*pro tem.*).—Technical School, Tues., 7.30.
- DEAL.—HERBERT SEWELL, College-rd. Post Office.
- DERBY.—J. POTTER, Jun., 4, The Strand.

DONCASTER.—W. R. JENNINGS, 40, Cartwright-st.—55B, Hallgate, Tues. and Thur.
 DOVER.—W. CHITTY, Mildura, Park-ave.
 DUBLIN MODERN LANGUAGES SOC. (ESP. SEC.).—CHARLES P. BLACKHAM, 14, Garville-ave., Rathgar, co. Dublin.—Lincoln Chambers, Lincoln-place, Thur., 8.
 DUNDEE.—ALFRED A. SLIDDERS, 10, Whitehall-st.
 DUNSTABLE.—J. COLLETT, 13, Victoria-st.—Willow Café, 1, Church-st., Wed., 7.30—9.30.
 EASTBOURNE.—JOHN P. NIX, 2, Terminus-rd.—Grosvenor Restaurant, Terminus-rd., 1st and 3rd Mon., 8; other Mondays, 5, for Tea.
 ECCLES (LANCS.).—Miss HOGG, 11, Mather-rd., Carnegie Library, Wed., 7.30.
 EDINBURGH.—JOHN DISHART, 24, Bruntsfield-gardens.—Wed., 6 p.m., in Patrick Thomson Tea Rooms, North Bridge; at 8, in 26, Synod Hall.
 EXETER.—Miss A. SHAPLEY, Westwood, Spicer-rd.—University College, Queen-st., Tues., 7.30.
 FREMANTLE (W. AUSTRALIA).—COLIN UNWIN, 48, Cliff-st.—Telephone 85.
 GATESHEAD-ON-TYNE.—F. SUTCLIFFE, 65, Fern Dene-rd.—N.E.R. Institute, High Level End, Sat., 7.30.
 GLASGOW.—F. COUPERTHWAIT, 81, Armadale-gardens, Dennistoun.—Royal Philosophical Society's Rooms, 207, Bath-st., Mon. 7.30—9.45.
 GLOUCESTER.—K. L. POWELL, 62, Conduit-street.—Technical Schools, Fri., 7.0.
 GREENOCK.—Miss R. P. AITKEN, Brougham-st.—Musical Club Bldgs., 34, Union-st., Thur., 8.
 HAILSHAM.—Miss ELLA MITCHELL, The Grove.—Same address, Mon., 7.30.
 HALIFAX.—Miss BARBARA SLADE, 366, Queen's-rd.—Mon., 7.30.
 HALIFAX.—PERCY CLAYTON, 37, Abbey Walk.—Holder's Refreshment Rooms, King's Cross, Tues., 7.30.
 HALSTEAD (ESSEX).—Miss ZOE INMAN, Colchester-rd.
 HARROGATE.—Miss M. THORPE, 83, Dragon Parade.
 HARROW.—BERNARD LONG, 46, Roxboro'-rd.
 HASTINGS.—A. J. ADAMS, Plymlymmon-ter.—Semadenis Restaurant, 6, Claremont, 1st Tues and 3rd Fri., at 7.30.
 HOBART (TASMANIA).—K. SIMMONS, 475, Macquarie-st.
 HUDDERSFIELD.—W. H. HIRST, 45, Thornton Lodge-rd.—Technical College, Queen-st., S., Thur., 7.45.
 HULL.—Miss G. WILLFORD, 102, Westbourne-ave.
 KEIGHLEY.—FRANK C. RHODES, c/o Harrison & Clough, Park-st.—Mon.
 KETTERING.—A. E. SMITH, Garfield-st.—Old Free Library-buildings, Silver-st., Mon., 7.45.
 KIDWELLY.—E. R. GRIFFITHS, Emlyn House.—Parish Room.
 KILMARNOCK.—PETER YOUNG, 42, Fullarton-st.—Y.M.C.A. Institute, Titchfield-st., Tues., 7.30—9.30.
 LANCASTER.—Miss GRISENTHWAITE, 3, Newsham-rd.
 LEEDS.—Miss L. BRIGGS, West Lea, Armley.—10, Park-st., Fri., 8.—(WEST) SOCIALIST ESPERANTISTS.—JOSEPH GOLDBLATT, 27, Lovell-rd., Leeds.—Socialist Inst., Sutherland-st., New Wortley, Thur., 8.
 LEITH.—Miss E. WALLACE, 23, Starbank-rd., Trinity.
 LETCHWORTH.—F. A. GOODLIFFE, Elm Tree House.—Esperanto Klubo, 21, Station-rd., Weekdays, 11 a.m.—1 p.m. Club night, Sat., 7—8.30.
 LETCHWORTH.—F. A. GOODLIFFE, Elm Tree House.—Young People's Class.—Tues. 6—8. Thurs. 6.30—7.30. Class, Fri. 7.30—8.30. Club, 8.30—9.30. At Guild of Help Offices, Station-place.
 LIVERPOOL (CENTRAL).—ERNEST BROMILOW, 4, Holmleigh-cottages, Grassendale.—18, Colquitt-st., Room 3, Fri., 8.
 LONDON (CENTRAL).—P. J. CAMERON, 69, Schubert-rd., Putney, S.W.—St. Bride's Inst., Ludgate-cir., Fri., 7.0.
 BALHAM, S.W.—Miss H. PRICE, 50, Dinsmore-rd., Balham Hill, S.W.—Bank House, 1, Station-rd., Thur., 8.0.
 BATTERSEA, S.W.—Mrs. L. A. EVANS, 8, Bolan-st.—Board Room, Latchmere Baths, Wed., 8.

BRIXTON, S.W.—E. W. EAGLE, 21, Kellott-rd.—59, Brixton-hill, Tues., 8.
 CHARING CROSS, W.C.—B.E.A. Reading Room, Wed., 3 (Begin.); 3.30 (Adv.), Instr.—Ad. SHEPHER.
 CROYDON.—L. L. S. LOUIS, 1, Courtney-rd., Waddon.—Ruskin Ho., Station-rd., W. Croydon, Tues., 8.
 EAST LONDON.—J. GOURLAY, 12, Dunbar-rd., Wood Green N.—Room A, Toynbee Hall, Wed. 8.
 EAST SUBURBAN.—H. JOHNSTON, 145, Harold-rd., Upton Park, E.—607, Romford-rd., Forest Gate, Thur., 8.
 EMMANUEL (S.E.).—W. H. BROWNE, 51, Kempstead rd., Camberwell, S.E.—Write Sec.
 FINCHLEY.—F. BALDWIN, 54, Durham-rd., East Finchley.—
 GREENWICH.—Write Librarian, Miss D. V. Purvis, 16, "The Grove."—Halstow-rd., L.C.C. School, Wed. 7.30.
 HAMMERSMITH & CHISWICK.—ALFRED BRIDGES, 181, Blythe-rd., Hammersmith.—Hampshire House Club, Hog-lane, King-st., Hammersmith, Thur., 8—10. Non-club members cordially invited.
 KINGSTON-ON-THAMES.—J. E. HOOKHAM, 45, Holmesdale-rd., Hampton Wick.—Warwick Lodge, Hampton Wick, 2nd Mon., 8.30.
 MILDMA & HIGHBURY.—M. C. BUTLER, 18, Leigh-rd., Highbury.—1, Alma-rd., Canonbury, N., Thur., 8.
 POSTAL ESPERANTISTS, BRITISH LEAGUE OF.—G. E. ORE, Western District, Wimpole-st., W.
 STEPNEY.—W. T. BURDEN, 13, Belgrave-st., E.—Stepney Meeting Hall, Garden-st., Wed., 8—10.
 TUFNELL.—S. H. TAYLOR, 2, Arthur-rd., Holloway, N.—Lecture Hall, New Church, Parkhurst-rd., N. Tues., 7.45—10 p.m., Elem. and Adv. Classes.
 WEST NORWOOD.—A. H. HUGHES, 34, Romola-rd., Herne-hill, S.E.
 WOOD GREEN.—ROBERT ROBERTSON, 364, Alexandra Park-rd.—Public Library, Thur., 7.30.
 WOOLWICH.—E. K. JAYNE, 22, Kinveachy-gardens, Old Charlton, S.E.
 MAIDSTONE.—W. R. EDWARDS, 15, Earl-st.—Dockrill's Restaurant.
 MANCHESTER.—J. S. LORD, 17, Alderley-rd., Flixton.
 MELBOURNE (AUSTRALIA).—W. J. DRUMMOND, Box 731, G.P.O.—"The Empire," 264, Flinders-st., Fri., 8.
 KOMERUA KLUBO.—L. E. THOMSON, Hardware Club, 350, Little Collins-st., Mon., 8.
 MIDDLESBROUGH.—Miss M. L. WARNE, 15, Myrtle-st.—Berlitz School, Thur., 7.
 MONTROSE.—Miss M. MOIR, 29, White's-place.
 NATALA VERDA STELO.—Miss E. BRENIER, 11, Union-buildings, West-st., Durban.—Mon.
 NORTHAMPTON.—Miss OAKES, 48, Clarence-avenue.
 NORWICH.—Miss G. CLARKE, 371, Unthank-rd.—C.E.Y.M.S. Rooms, Orford-place (Room 4), Mon., 7.
 NOTTINGHAM.—H. O. SCHOFIELD, 57, Caledon-rd.—"The Albert Hall Institute," Derby-rd., Fri., 7.30.
 OLDS (ALBERTA), CANADA.—Miss E. M. DOMINY, Olds.—Wed.
 PADIHAM (LANCS.).—ALBERT THOMPSON, Esperanto School, 44, Station-rd.—Nelson's Temperance Hotel, Wed., 7.30.
 PAIGNTON.—H. B. HYAMS, 15, Palace ave.—Same address, Tues., 8.
 PARTICK Y.M.C.A.—Miss J. SCOTT, 247, Dumbarton-rd.—Y.M.C.A. Rooms, Peel-st., Thur., 8.30. 2nd Sunday Diservo at 7 p.m., Nov.—June.
 PERTH.—JAMES A. COWIE, Western-ave.—North U.F. Church Library Room, Tues., 8.
 PLYMOUTH (Tri Urboj).—Miss E. M. SPRY, 19, Park-st.—Unitarian Chapel, Treville-st., Mon., Wed., and Fri., 7.30—9.30.
 REDHILL.—S. S. JENNINGS, 26, Linkfield-lane.—"Elmside," 4th Wed., 8.15 p.m.
 ROCHDALE.—Miss A. MAXWELL, 4, Brocklebank-rd., Firgrove.—W.E.A. Chambers, 84A, Yorkshire-st., Thur., 8.
 ROTHERHAM Y.M.C.A.—G. H. JOHNSON, Burnham House, Oxford-st.
 ROYSTON.—Mrs LAND, Victoria-crescent.—Clock House, Mon., 8.
 RUGBY.—Moat Hotel, Regent-st., Tues., 7.30.

Lafayette]

KAPITANO H. BOLINGBROKE MUDIE,
Prezidanto de la Brita Esperantista Asocio.
Prezidanto de la Universala Esperanto-Asocio.
Ano de la Lingva Komitato Esperantista.

[Dublin]

SCOTTISH LEAGUE OF CATHOLIC ESPERANTISTS.—Miss M. H. CORCORAN, 9, Bellevue-st., Edinburgh.—Thur., 8.30.

SHEFFIELD.—Mrs. WALLER, 58, Acher-rd., Millhouses.—Builders' Exchange, Cross Burgess-st., Fri., 8 p.m.

SHEFFIELD Y.M.C.A.—W. HAGEN, Glengarth, Handsworth.

SHIPLEY.—Miss M. SCHOFIELD, 7, Hope View.—Co-operative Hall, Westgate, Fri., 7.30.

SOHAM (CAMBS.).—G. F. FENTON, Soham (Cambs.).

SOUTHPORT.—Mrs. PIERPOINT, Ainsdale.—Temperance Institute, London-st. Mon., 8.

SPEN VALLEY.—ERNEST BENTLEY, 6, Old Robin, Cleckheaton.—Museum, Leeds-rd., Millbridge, Wed.

ST. ANDREWS.—Miss N. REID, 64, Market-st.—Tues., 8.

ST. HELENS (LANCS.).—Miss F. DAVIES, 60, Claughton-st.—Central Chambers, 2, Market-st., Wed., 8.

STOCKTON-ON-TEES.—T. R. WILSON, 6, Dovecot-st.—Lit. and Phil. Institute, Mon., 7.30.

STOKE-UPON-TRENT.—Miss A. VIGGARS, Hope Cottage, Silverdale, Staffs.—Church Inst., Thur., 8.

SUNDERLAND.—W. COWLEY, 6, Norfolk-st.—I.L.P. Rooms, Blandford-st., Thur., 7.30.

"NIA RONDETO."—Rev. W. A. Todd, 15, Gillside-grove, Roker.

*SWANSEA AND SOUTH WALES INSTITUTION FOR THE BLIND.—ANDREW MATTEY, 13, George-st., Swansea.—The Institution, Mon., 7 p.m.

SYDNEY (Zamenhofa Klubo).—Miss A. LUSBY, 223, Stanmore-rd., Stanmore.—80, Bathurst-st., First Thur., 8 p.m.

TODMORDEN.—H. CROWTHER, 8, Oak Mount.—Wild's Temperance Hotel, 1st and 3rd Wed. in month, 7.30.

TUNBRIDGE WELLS.—J. A. GILL, Lower Green-rd., Rusthall.

WARRINGTON.—Miss D. E. PARSONAGE, 14, Bewsey-rd.—27, Bewsey-st., Wed., 8.

WESTERN AUSTRALIA ESP. SOCY.—Miss M. WATSON, Stott & Co.'s College, St. George's-terrace, Perth.

WISBECH.—Miss E. MILLER, Wistaria Ho.—The Institute, Tues., 8.

THE ESPERANTO

BLEND OF

Purest Scotch Whisky

Is renowned for its quality and freedom from "bite." It is mellow and mature, and no "re-union" is complete without it.

55/- per 3 oz. 5/- a bott. 46/- per doz. to Esperantists.

Carriage paid. Terms: Cash with Order.

Payments may be made by Cheque on the Cekbanko Esperantista.

KORESPONDU ESPERANTE PREFERE.

BUCHANAN, SCOTT & CO.,
Garthland Street, GLASGOW.

GREGG SHORTHAND

The BEST for ALL Languages

Marvellously easy to learn, because of the simplicity of its basic principles. It has but few rules, and these are presented in such simple language that they may be readily comprehended by even young Students.

All of the characters are light; no shading is required. This gives to Gregg Shorthand freedom in movement.

Position writing is avoided; that is, every character is written on the line of writing—or the line may be dispensed with altogether.

The vowels are written in their natural order, and each essential sound is expressed by a definite sign. This makes the reading as sure as the reading of longhand.

Can be learned in one-quarter of the time necessary for the older method. This is a great advantage to the student whose time for study is limited, because it allows more time for the study of other subjects.

Write for Booklet E, and we will send copy of our Magazine free. First Text-Book, Sixpence.

THE GREGG PUBLISHING COMPANY,
21, Harrington Street, Liverpool.

TO THE SECRETARY,
THE BRITISH ESPERANTO ASSOCIATION (Incorporated),
17, HART STREET, LONDON, W.C.

I,

hereby apply to be elected a Member of the BRITISH ESPERANTO ASSOCIATION (Incorporated), and enclose the first Annual Subscription, 5s.

I agree to be bound by the Memorandum and Articles of Association and Bye-Laws as they now exist or may be hereafter altered, and will do all in my power to further the interests of the Association, and the language, Esperanto of Dr. L. L. Zamenhof.

Signature _____

Nationality _____

Rank, Profession, or Occupation _____

Address _____

Date _____

N.B.—A copy of the Rules is sent to each Candidate.

LA VENECIA KOMERCISTO
La Dramo
The MERCHANT OF VENICE
DE
SHAKESPEARE.

Tradukis
ALFRED E. WACKRILL

(Membro de la Akademio Esperantista).

Prezo: 1s. 7½p. Tole bindita 2s. 2p. a frankite.

BRITISH ESPERANTO ASSOC., 17, HART STREET, W.C.

'La Ondo de Esperanto'

Monata ilustrata ĵurnalo, eldonata en Ruslando.

1916—VIII.-a—jaro.

La ĵurnalo aperas akurate la 1-a daton novstilo. Ĉiu kajero havas 16—24 paĝojn. For mato 17x26 cm. La kunlaboradon partoprenas ĉiulandaj esperantaj verkistoj. Literaturaj konkursoj premiataj. Portretoj de konataj Esperantistoj. Diversaj ilustraĵoj. Beletristiko originala kaj tradukita. Plena kroniko. Bibliografio. Amuza fako. Korespondaj fakoj.

Por progresigi la esperantan sciencan literaturon la ĵurnalo senpage donos al la abonantoj en la jaro 1916 1-an parton de granda, 360 paĝa, populare-sciencia verko de Profesoro de Moskva Universitato, N. A. Timirjazjev:

"LA VIVO DE KRESKAĴOJ,"

Tradukita de Doktoro Andreo Fiŝer.

La abonpagon—2 rubloj=2,120 sm.=fr. 5,35=mk. 4,32=kr. 5,02=4 ŝil. 3 p.=2,56 gul.=sved. kr. 3,84=1,03 dol. (laŭ la poŝta internacia konvencio)—oni sendu al Moskva Librejo "Esperanto" (Moskvo, Lubjanskiĵ pr. 3, Ruslando) poŝtmandate, papermone, bankĉeke aŭ pere de enlandaj esperantaj librejoj.

Ĉar dum la milito la poŝtmandata institucio ne funkcias, la eksterlandanoj tre oportune povas aboni al la ĵurnalo, sen kurza perdo aj multaj poŝtelspezoj, sendante 17 respondkuponon en rekomendita etero.

La anonco en la Korespondaj fakoj kostas 30 kop. aŭ 3 respondkuponoj.

TRA LA JARO.

Esperantaj Lecionoj por Komencantoj.

De F-ino L. E. WADDY, B.A.

Tiu ĉi libro estas kompilita laŭ la metodo de la bone konata serio "Modern-Lingvaj Lernolibroj," de Prof. W. RIFFMANN. La lecionoj, bazitaj sur la "Kvar Sezonoj" Murbildoj, enhavas sufiĉe plenan vortaron por ebligi al la studento tre fruan korespondadon, k. t. p.

1/9 a frankite.

ĈE BRITISH ESPERANTO ASSOCIATION, LONDON.

"The British Esperantist."

Vol. XI. (1915) of THE BRITISH ESPERANTIST may now be obtained, neatly bound in green cloth, price 4s. 5d., post free.

Cloth Covers for binding Vol. XI. (green cloth, lettered in white along back) are now ready. Price 1s., post free.

Vols. III. (2s. 6d., post free), IV., V., VI., VII., VIII., IX., and X. (4s., post free), bound in cloth, are still obtainable.

"The Esperanto Monthly."

Vol. III., bound in brown cloth; 188 pp. Price 2s. 11d., post free.

Cloth covers for binding Vol. III., price 1s. 1½d., post free.

BRITA LIGO DE ESPERANTISTAJ SOCIALISTOJ.

En milita tempo pretiĝu por la paco. Aniĝu nun.

Hon. Sek. :—H. HYAMS, "TERVAL," PAIGNTON.

DUA ELDONO

Esperanto-English Dictionary

(Vortaro Esperanto-Angla),

VERKITA DE

EDWARD A. MILLIDGE.

496-paĝa volumo, fortike tole-bindita.

Prezo 5s.; a frankite 5s. 3d.

Ĉe Brita Esperantista Asocio. 17, Hart street, London, W.C.

**International Language.
Past, Present and Future.**

By the late W. J. CLARK, M.A., Ph. D., B. ès. L.

Second Edition, with Preface and Appendix by
H. BOLINGBROKE MUDIE and B. E. LONG, B.A.

PRICE 1/- POST FREE 1/3.

FULL OF FACTS AND ARGUMENT.

The BRITISH ESPERANTIST.

THE OFFICIAL ORGAN OF THE BRITISH ESPERANTO ASSOCIATION.

VOL^o XII. N-RO 134.

FEBRUARO, 1916.

PREZO 3 PENCOJ.

KOSTO DE ABONO.—*En Granda Britujo*, afrankite: por unu jaro, 3 ŝilingoj; unu numero, 3 pencoj.

Eksterlande, afrankite: por unu jaro, \$0.75, fr. 4, M. 3; laŭ internacia mono, Sm. 1.50.

Abonoj estas akceptataj ĉe la komenciĝo de ĉiu monato, kaj devas esti pagataj per poŝtmandato aŭ Ĉekbanka transpagilo. Sin turni al la Sekretario, 17, *Hart-street, London, W.C.*

REDAKCIO.—Manuskriptojn, k.t.p., oni volu sendi al la Redaktora Komitato, 17, *Hart-street, London, W.C.* Tradukantoj antaŭ ol sendi siajn verkojn volu ĉiam certigi, se necese, ĉu la aŭtoro aŭ la originalaj eldonintoj permesas la represigon.

Pri artikoloj la Komitato rezervas al si la rajton korekti la erarojn de stilo, k.t.p. Ordinare oni ne resendas artikolojn neakceptitajn.

ANONCOJ.—Pri anoncoj, sin turni al la Direkcio, THE BRITISH ESPERANTIST, 17, *Hart-street, W.C.*—Privataj anoncoj pri Esperantistaj naskiĝoj kaj edziĝoj estas enpresataj po 2 ŝilingoj por kvar linioj.

ENHAVO.

	Paĝo.
HAROLD BOLINGBROKE MUDIE	13
Leteroj de S-ro Harrison Hill (dulingve) ..	14
Biografiaj Notoj	19
Some Appreciations	20
Chronicle—Coming Events	24
British Esperantists serving in the Army, Navy, or Red Cross	27
Ninth British Esperanto Congress	27
B.E.A., New Members, Fellow, Councillor, Exa- minations, Council Meeting, Notices, F.K.I. ..	28

HAROLD BOLINGBROKE MUDIE.

Mortis la 6an de Januaro, 1916.

Per leteroj forsenditaj de la Sekretario de nia Asocio kaj per la paĝoj de la *Esperanto Monthly* la plimulto de la legantoj sendube jam sciigis pri la morto en Francujo de nia kara amiko kaj profunde estimata Prezidanto, Kapitano H. Bolingbroke Mudie.

En la unua momento post la ricevo en nia Oficejo de la dolorega sciigo, estis por ni preskaŭ neeble kredi ĝin, tiel subita, tiel tute neatendita ĝi estis. Eĉ nun, kiam ni posedas ĉiujn detalojn pri la terura tragedio kaj centojn da simpatiaj leteroj, tre malfacile estas imagi al ni, ke ni plu neniam vidos ĉi tie, kie li amis servi kaj gvidi, lian ĉiam gajan, entuziasman, kuraĝigan vizaĝon. Ne nur estas lia morto korŝiranta perdo por liaj gepatroj kaj por multaj aliaj Esperantistoj, kiuj bone lin konis tra la tuta mondo sed, laŭ aparta maniero, ĝi estas malĝojega por ni, al kiuj estis la honoro kaj plezuro kunligiĝi kun li en la plej unuaj tagoj de la Esperanta movado en Britujo. Li estis tiam, kaj ĉiam poste, kiel pliaĝa, forta frato por ĉiu el ni, tiel saĝa, tiel plena de energio, tiel kuraĝa

kaj sindonema, ke ni volonte oferadis niajn volojn al lia.

Maldolĉega estas la penso, ke lia brava vivo estas tiel bagatele fordonita per akcidento, tamen li eĉ en tio ĝuste tiel efektive mortis por sia patrujo kaj por la bono de l' homaro, kvazaŭ li fakte mortigus en la interbatiĝo de batalo.

Por la tuta Esperanta afero, kaj precipe por la Brita Esperantista Asocio kaj ĉi tiu gazeto, lia foriro estas kruela kaj preskaŭ ne riparebla frapo. De la jaro 1902, tio estas, dum pli ol dek tri jaroj, S-ro Mudie dediĉis preskaŭ la tutan sian liberan tempon kaj multe da energio kaj mono, ĉie kaj ĉiamaniere, al la propagando de nia lingvo kaj ĝia akompananta Esperantismo.

Nur kelke da semajnoj post la komenco de la nuna milito S-ro Mudie decidis forlasi sian negocon kiel borsisto en Londono kaj oferi siajn servojn al sia Reĝo kaj Patrujo. Ĉar li estis lingvisto, oni unue akceptis lin kiel interpretiston, sed tre baldaŭ pro lia klare montrita organiza kapablo li ricevis komision kun la rango de leŭtenanto en la remonta fako de la

brita armeo. Post ĉirkaŭ unu jaro de energia kaj tre utila deĵorado en Francujo li fariĝis **kapitano**. En la finaj tagoj de la lasta Decembro, ricevinte forpermeson, li povis por la unua fojo post sia soldatiĝo viziti siajn gepatrojn kaj nin en la oficejo de B.E.A. Neniul ni pensis, ke tiam ni vidas lin por la lasta fojo! Malpli ol ok

January 8th, 1916.

Karaj Kolegoj,—The news that I have to give you will be received with the deepest sorrow not only in our country, but by Esperantists throughout the world. Our dear comrade and president, Captain H. Bolingbroke Mudie, was killed in a terrible accident while on duty in France.... The facts are these. On Thursday afternoon I called on the U.E.A. Delegate in this place, and he was able to tell me that the place where Mudie was stationed was a few miles away from the place where, as a matter of fact, we were to give a concert yesterday (*Friday*). So I hoped very much that Hobomo would hear of our concert and be present, though I could not communicate with him. Yesterday morning (*Friday*) our concert director, Mr. Flint, told me that the concert was cancelled because of a terrible accident to some British officers, the details of which he did not then know. Later on it was decided that we should motor on to another place, where we were to give our second concert, and give that one only. To do so we had to pass through the place where the cancelled concert should have taken place (about seven miles from Mudie's place). We stopped to make enquiries as to the accident. A British officer on horseback was coming from the camp, so we asked him. "Who was killed?" "Mudie," said he. "Not Captain Bolingbroke Mudie?" I asked. "Yes," said the officer. "Harry Bolingbroke Mudie?" I asked, to be certain. "Yes," said the officer, "there is no doubt about it. I had his papers in my hands yesterday." We went on, and gave our concert at ———, several miles further on... At supper I sat next to an officer, who gave me the following details. He had himself been speaking to Capt. M. (Mudie's closest officer-friend, who almost broke down in telling my informant). It appears that Mudie was returning to camp on the night of Thursday last, 6th (probably about nine o'clock), together with Lieut.-Colonel Petre. They arrived at a level crossing and had to waken the man in charge, who came out and opened the gates.

The express was an hour late. This (thought my informant) the officers would know. The gates opened, the motor went forward. At that moment, I am informed, the attendant realised that the express had not passed and that it was

tagoj pasis, kaj venis al ni la unua eksciigo pri lia morto. Sekvis preskaŭ tuj la sekvantaj angle skribitaj leteroj de S-ro Harrison Hill (unu el niaj vic-prezidantoj), kiujn sendube oni legos kun profunda kortuŝateco kaj kun sento de vera danko pro la ĝustatempa apudesto de nia simpatia amiko en tiu parto de Francujo.

Januaro la 8an, 1916.

Karaj Kolegoj,—La sciigo, kiun mi devas doni al vi, estos ricevita kun la plej profunda malĝojo ne nur en nia lando, sed ankaŭ de la Esperantistoj tra la tuta mondo. Nia amata kamarado kaj prezidanto, Kapitano H. Bolingbroke Mudie, deĵoranta en Francujo, estis mortigita en terura malfeliĉaĵo ĵus okazinta... Jen la faktoj. Ĵaŭdon posttagmeze (Jan. 6) mi vizitis la ĉi-tiean U.E.A. delegiton, kiu povis diri al mi, ke la posteno de Mudie lokiĝas nur kelke da mejloj for de tie, kie ja ni devas hieraŭ (*vendredon*) fari koncerton. Pro tio, mi tre esperis, ke Hobomo sciigos pri nia koncerto kaj povos ĉeesti—spite tio, ke mi ne povas komuniki kun li. Hieraŭ matene (*vendredon*) nia koncert-direktoro, S-ro Flint, sciigis min pri la neokazigo de la koncerto pro la ĵus okazinta al kelkaj britaj oficiroj terura malfeliĉaĵo, kies detalojn li tiam ne sciis. Pli poste estis decidite, ke ni veturu aŭtomobile aliloken, kie nia dua koncerto devas okazi kaj fari nur tiun. Por tion fari ni devis trapasi la lokon, kie devis okazi la nuligita koncerto (ĉirkaŭ sep mejlojn de kie loĝis Mudie). Ni haltis por informiĝi pri la malfeliĉaĵo. Brita oficiro sur ĉevalo venas el la tendaro, ni do demandas al li, "Kiu estis mortigita?" "Mudie," diris li. "Ne la Kapitano Bolingbroke Mudie?" mi demandis. "Jes," diris la oficiro. "Harry Bolingbroke Mudie?" demandis mi, por esti tute certa. "Jes," respondis la oficiro, "ne estas dubo pri ĝi. Hieraŭ liaj paperoj estis en miaj manoj." Ni foriris kaj faris nian koncerton en ———, kelkajn mejlojn pli antaŭe... Ĉe la vespermanĝo mi sidis apud oficiro, kiu donis al mi la jenajn detalojn. Li mem ĵus parolis kun Kapitano M. (plej intima oficiro-amiko de Mudie, kiu estis treege kortuŝita dum la rakonto al mia sciiganto). Ŝajnas, ke Mudie iras returne tendaron en la nokto de ĵaŭdo la 6a (verŝajne ĉirkaŭ la naŭa horo) kune kun Leŭt.-Kolonelo Petre. Ili venis al fervoja pasejo jenivelo* kaj devis vekti la deĵoranton, kiu eliris kaj malfermis la pordegojn. La rapid-vagonaro malfruis unu horon; tion, opiniis mia informanto, la oficiroj povas scii. La pordegoj malfermiĝis, la aŭtomobilo iris antaŭen. En tiu momento, laŭ tio, kion oni diris al mi, la deĵoranto ekkomprenas, ke la vagonaro

* L'Epiney, Roncherolles-en-Bray.

approaching. It was *too late*. The train dashed into the car. Mudie was killed *instantly* (for *that* we may be thankful). The chauffeur (a French soldier, M. Augrand) died as they were taking him to the ambulance, and the Colonel was very seriously injured.*... The officer thinks that no one was to blame and that it was unavoidable.... I shall ask for a permit to go to the funeral if it can possibly be arranged, but it is nearly 40 miles away by motor, and we have to leave to-morrow evening....

Karaj Kolegoj,—After all, I was enabled to attend the funeral of our dear President. The Colonel commanding troops in the place where I was took the chair at the opening of a new Y.M.C.A. Hut on Saturday last (Jan. 8). From his address I knew that he was a deeply sympathetic man; not only a soldier of the King, but a soldier of the King of Kings. To him therefore I went—or rather he came to me after the programme and said some kind words. That gave me the opportunity to ask his help. He lent me his own car and chauffeur, to whom he gave his own military pass. He made everything easy for me. After a run of 30 miles through beautiful country we came to a small town. I stopped at the Officers' Mess to make enquiries, and met the Padre (Rev. H. C. Staveley, C.F., Rector of Walpole S. Peter, near Wisbech) coming down the garden path. He was wearing his cassock, and in his hand he carried a silver processional cross.

I explained my errand. "Let your car follow mine, and come with me in my car," he said. I turned back with him to the main street. He introduced me to the Major. I also met the Doctor (Lieut. M., M.O.), a man after Mudie's own heart. "We had much in common," he said. Lieut. M. said: "Tell the relatives that I personally did everything for him. No stranger hands touched him. I put him into his coffin in the presence of a Padre. Everything was done reverently." The Padre was, Lieut. M. added, "an R.C. Priest. I am an R.C.," he explained, "but I believe that God can be approached in many ways, and by anyone, and Mudie believed the same. I was his medical man."

I looked down, and a little child, a boy of nine, was standing by my side. He looked up to me, and I drew the child to me and stroked his hair. He smiled in sympathy.

"Ah! Marcelle," said the Doctor; "Marcelle is a great friend of ours. And you also knew Monsieur le Capitaine, Marcelle?" "Oui,

ankoraŭ ne trapasis, kaj ke ĝi alproksimiĝas. Jam estas *tro malfrue*. La vagonaro alkuregas sur la aŭtomobilon. Mudie estis *tuj* mortigita (almenaŭ pro *tio* ni estu dankaj). La kondukisto (franca soldato, M. Augrand) mortis sur la vojo al la ambulanco, kaj la kolonelo estis grave vundita.*... La oficiro opinias, ke neniuj estas kulpa, kaj ke la malfeliĉaĵo estis neevitebla. ... Mi petos paspermeson por alesti la enterigon, se estos eble por mi; sed la loko estas preskaŭ 40 mejlojn malproksima per aŭtomobilo, kaj ni devas foriri morgaŭ vespere....

Karaj Kolegoj,—Spite ĉio estis eble al mi, alesti la enterigon de nia kara Prezidanto. La kolonelo-komandanto de la trupoj en la loko, kie mi troviĝis, prezidis ĉe la malfermo de nova Y.M.C.A.-a Barako la lastan sabaton (Jan. 8). El lia alparolo mi sciigis, ke li estas homo profunde simpatia; ne nur soldato de la Reĝo, sed ankaŭ soldato de la Reĝo de Reĝoj. Al li do mi iris—aŭ pliĝuste li venis al mi ĉe la fino de la programo kaj diris kelke da afablaj vortoj. Tio donis al mi la okazon peti lian helpon. Li pruntedonis al mi sian aŭtomobilon kaj kondukiston, al kiu li transdonis sian militan paspermeson. Li faris, ke ĉio estu facila por mi. Post iro de 30 mejloj (48 kilometroj) tra bela pejzaĝo ni venis en malgrandan urbon. Mi haltis ĉe la Oficira Manĝodomo por informiĝi kaj renkontis sur la ĝardeno aleo la militpastron (H. C. Staveley, C.F., Rektoron de Walpole St. Peter, apud Wisbech). Li surhavis sutanon kaj en sia mano portis procesian krucon el arĝento.

Mi klarigis, kion mi deziris fari. "Via aŭtomobilo sekvu mian, kaj vi venu kun mi en mia," diris li. Kun li mi turniĝis returne sur la ĉefon straton. Li prezentis min al la Majoro. Ankaŭ mi renkontis la kuraciston (Leŭt-on M., M.O.), homon por Mudie tute simpatian. "Ni sentis kune pri multaj aferoj," li diris. Leŭt-o M. diris: "Sciigu al la parencoj, ke mi sola faris ĉion por li. Neniu fremdula mano tuŝis lin. Mi metis lin en lian ĉerkon en la apudesto de pastro. Ĉio dece fariĝis." "Tiu pastro estas," diris plue Leŭt-o M., "romkatoliko. Ankaŭ mi estas romkatoliko," li klarigis, "sed mi kredas, ke Dio estas atingebla por ĉiu per multaj vojoj, kaj la samon kredis Mudie. Mi estis lia kuracisto."

Malsupren rigardante mi vidis, ke infano, naŭjara knabeto, staras flanke de mi. Li suprenrigardis al mi, kaj mi altiris la infanon kaj karesis lian kapon. Li ridetis simpatie.

"Ha! Marcelle," diris la kuracisto. "Bona amiko nia estas Marcelle; ĉu vi ankaŭ konis la Kapitanon, Marcelle?" "Jes, Sinjoro." Mi

* Now out of danger.

* Jam ekster danĝero.

Monsieur." I kissed the child's cheek. He was Mudie's little friend.

The *cortège* came down the lane. The coffin, covered with the tricolour, was put into the carriage. Along the top of the carriage ran a silver cornice, which added a certain brightness, and on each side of the carriage were grouped the flags of France and Great Britain. The monogram R.F. (Republique Française) was upon the sides of the carriage. It looked beautiful and bright.

The procession formed and started, "with the Cross of Jesus going on before." It was borne by a young soldier, who, the Chaplain told me, was Cross Bearer in a London parish, in Southwark I think. "I want our French neighbours to see that we Protestants are not so far from them in our faith as they might think, that we are Christians," said the Padre. "So I got the R.C. Padre to lend me his processional cross." The comradeship of good men who are one in heart and in love to the Good Shepherd. The Chaplain to the Forces followed the Cross. Then came the funeral carriage (not a gun-carriage, but the usual French carriage for such occasions, previously described). "Couronnes" of laurel, with sympathetic inscriptions, were hung upon the corners of the cornice of the carriage. Following that came Capt. Mudie's favourite horse, led by his own orderly. The Major and officers of Capt. Mudie's unit and (no doubt) of neighbouring units. Then came three sisters from the Hospital, two others joined them further down the route. Then walked two French soldiers (an interpreter and an aviator), and by their side the Salvation Army Captain (Capt. Griffin)—I walked on Capt. Griffin's right.

Behind us followed a number of French officers, and a company of our own soldiers, doubtless from Capt. Mudie's unit (Remounts) brought up the rear. At many places along the route to the cemetery groups of people, the French neighbours of our Captain, and his comrades stood in silent sympathy. When we had walked a little distance I looked down to my right, and Marcelle was walking by my side. I took his hand. He looked up into my face and smiled. We walked together hand in hand to the cemetery, and he stood by my side during the ceremony, and reverently made the sign of the Cross when he saw others do so. The last words were said, and then, led by a soldiers' choir, we sung the hymn "Now the labourer's task is o'er," to the usual tune in *Hymns, Ancient and Modern*. "The Last Post" was sounded, and the first notes were in the rhythm of the word which Mudie loved so well, "*Es-per-an-to!*"

kisis la vangon de la infano. Li estis amiketo de Mudie.

La *cortège* iris sur la vojeto. La ĉerko, kovrita per la trikolora flago, enmetiĝis en la veturilo. Ĉirkaŭ ĝia supra rando staris arĝenta kornico, kiu alportis al ĝi iom da brileco, kaj ambaŭflanke grupiĝis la flagoj de Francujo kaj Britujo. Sur la flankoj de la veturilo oni vidis la monogramon R.F. (Respubliko Franca). Ĝi aspektis bele kaj brile.

Oni aranĝis la procesion, kaj ĝi ekmarŝis, "Dum antaŭen iris Kruco de Jesu'." Portis ĝin juna soldato, kiu, laŭ la diro, de la militpastro, estis Krucportisto en Londona paroĥo, en Southwark, se mi ne eraras. "Mi deziras, ke niaj francaj najbaroj eksciu, ke ni Protestantoj laŭ kredo ne estas tiel malproksimaj de ili, kiel ili eble opinias; ke ni ja estas Kristanoj," diris la pastro, "do mi inklinigis la romkatolikan pastron pruntedoni al mi sian procesian krucon." Jen la kamaradeco de bonuloj, kore unuigitaj kaj unu laŭ amo al la Bona Ŝafisto. La militpastro sekvis la Krucon. Poste iris la ĉerkoveturilo (ne afusto, sed la franca veturilo ordinare uzata ĉe tiaj okazoj, jam antaŭe priskribita). Pendis de la kornicaj anguloj de la veturilo laŭraj kronoj kun simpatiaj surskribaĵoj. Post tiu iris la ĉevalo plej amata de kapitano Mudie, kondukata de lia servsoldato. Sekvis la Majoro kaj oficiroj de la sekcio de Kapt. Mudie kun (sendube) tiuj de apudaj sekcioj. Post ili iris tri flegistinoj el la hospitalo, al kiuj ankoraŭ tri aliĝis pli poste. Marŝis post ili du francaj soldatoj (interpretisto kaj aviadisto), kaj flanke de ili kapitano de la Sava Armeo (Kapt. Griffin)—kaj mi marŝis dekstre de li.

Malantaŭ ni sekvis kelke da francaj oficiroj; kaj roto da nialandaj soldatoj, sendube el la sekcio (Remonta) de Kapt. Mudie, fermis la marŝon. Multaloke sur la vojo al la tombejo staris en silenta simpatio aretoj da homoj, francaj najbaroj de nia Kapitano. Kiam ni jam marŝis parteton de la vojo, malsuprenrigardante dekstren, mi rimarkis, ke Marcelle marŝas flanke de mi. Mi prenis lian maneton. Li suprenrigardis al mia vizaĝo kaj ridetis. Ni marŝis kune manon en mano al la tombejo, kaj li staris apud mi dum la soleno kaj respekt-ege faris la krucosignon, kiam li vidas, ke aliaj tion faras. Oni diris la finajn vortojn, kaj tiam, sub la gvido de soldata ĥoro, ni kantis la himnon "Nun finiĝis la labor'," laŭ la kutima melodio el *Hymns, Ancient and Modern*. Ĉe la sonigo de "La Fina Posteno," rimarkinde estis, ke la unuaj tonoj ritmiĝas kun tiu vorto, kiu al Mudie estis tiel kara "*Es-per-an-to!*"

LA FUNEBRA PROCESIO ĈE LA ENTERIGO DE KAPITANO MUDIE.

There was no firing party. The last note was that of *Hope*, not of war.

So shall it be: "In sure and certain hope," and the trumpet echoed the word "Esperanto!" Language of Love! Language of Hope!

Capt Griffin (Salvation Army) said: "Capt. Mudie was my right hand. We worked well together. He always came to our services. We were to have taken a service together this very evening. He was a good helper."

As we left the cemetery I turned to Marcelle and said, "You loved Monsieur le Capitaine?" "Oui, Monsieur." Of course the child loved him. Everybody loved him. The farmers liked him. Everybody knew him.

I had not seen our President, although I had reason to believe that we were only 30 miles or so apart; but I am one of a Concert Party, and we are obliged to move *together*. Moreover, I had not his exact address—only just from our Esperanto Delegate the *District*, and that did not seem a sufficient address. But the Padre told me that Mudie was most anxious to come to the concert of the Lena Ashwell Party on Friday evening. Only on Thursday morning, the day of the accident, Mudie called on Mr. Staveley and asked "May I bring my men?" "Of course you may. The more the merrier," replied the Padre. I don't think he knew that I was one of the party (*names* are not announced publicly—except during the concert). But the pleasant surprise was not to be.

The body of our beloved President lies in the cemetery of a country town* in France. The scenery of the district is not unlike that of parts of Kent or Surrey.

It will be a place of pilgrimage for many an Esperantist after the war.

May God be very near to his dear father and mother.

With sincere greetings to all those who share our common sorrow,

HARRISON HILL.

Death of the President of the British Esperanto Association.

Resolution of the Council, January 17, 1916.

As a result of the informal meeting held prior to the Council Meeting, and attended by 26 Councillors, the following resolution, proposed by the Chairman, was adopted:—

"That this Meeting desires Dr. Pollen to convey to Mr. and Mrs. Alfred Mudie its deep and heartfelt sympathy in the grievous and irreparable loss they have sustained by the death of their only child, Capt. Harold Bolingbroke Mudie, in France, whilst serving his King and Country. It also desires to place on record its appreciation of the magnificent and unselfish services rendered by Capt. Mudie to the cause of Esperanto, not only in the British Isles, but throughout the world, and their determination to carry on his great work to a successful conclusion for the good of humankind." (See p. 21).

Pafistaro ne ĉeestis. La fina sono ja estis pri l' *Espero*, ne pri l' milito.

Tiel estu: "En *Espero* nepre certa," kaj la trumpeto eĉe resonigis la vorton "Esperanto!" Lingvo de Amo! Lingvo de *Espero*!

La Kapitano Griffin (Sava Armeo) diris: "Kapt-o Mudie estis dekstramanulo mia, ni facile kune agis. Li ĉiam ĉeestis diservon ĉe ni; ĝuste hodiaŭ vespere ni intencis kune fari diservon. Li estis tre bona helpanto."

Elirante la tombejon mi turnis min al Marcelle kaj diris: "Vi amis la Kapitanon, ĉu ne?" "Jes, Sinjoro." Kompreneble la infano amis lin. Ĉiuj amis lin. La terkulturstoj estimis lin. Ĉiuj konis lin.

Mi ankoraŭ ne vidis nian Prezidanton, kvankam mi havis kaŭzon por kredi, ke ni troviĝas apartaj nur per tridekkelke da mejloj; sed mi apartenas al koncertistaro, kaj ni devas vojaĝi *kune*. Krom tio, lian precizan adreson mi ne sciis—nur la *distrikton*, kies nomon donis al mi nia Esperanta Delegito; ŝajnis al mi, ke tio ne sufiĉas. Sed la Pastro diris, ke Mudie tre deziris ĉeesti vendredon vespere la koncerton de la "Lena Ashwell" kantistaro. Tiun jaŭdon matene, tagon de la malfeliĉaĵo, Mudie vizitis Pastron Staveley kaj demandis "Ĉu estas konvene, ke mi konduku miajn soldatojn en la koncerton?" Jes, *kompreneble*, estas ja tute konvene. Ju pli multaj, des pli bone," respondis la Pastro. Mi opinias, ke li ne sciis, ke *mi* estas ano de la koncertistaro (la nomojn oni anoncas nur en la koncerto mem). Sed tiun agrablan surprizon la sorto malebligis.

La korpo de nia amata Prezidanto kuŝas en la tombejo de provinca urbo* en Francujo. La pejzaĝo de la regiono iom similas al tiu de kelkaj partoj de Kent aŭ Surrey.

Sendube por multaj Esperantistoj ĝi fariĝos pilgrimejo post la milito.

Dio estu tre proksima al liaj karaj gepatroj!

Kun sinceraj salutoj al ĉiuj partoprenantoj en nia kōmuna malĝojo.

* Forges-les-Eaux.

BIOGRAFIAJ NOTOJ.

HAROLD BOLINGBROKE MUDIE naskiĝis en Londono la 30-an de Januaro, 1880. Lia patro, S-ro Alfred Mudie, estis ano de la tre konata bibliotekista firmo "Mudie's Library"; lia patrino (*née* Bolingbroke) posedanta belegan voĉon, fariĝis kantistino tre ŝatata en la plej bonaj provincaj koncertoj, oratorioj kaj kantofestoj; tiun profesion vivon ŝi forlasis post sia edziniĝo. Harold B. Mudie estis ilia solinfano. Por ke li ne perdu tiun vivon de la infano, al kiu ĉiu havas rajton, oni sendis lin unue al privata lernejo en Handsworth, apud Birmingham, kaj poste dum kelkaj jaroj al lernejo en Folkestone. Kiam oni ne povas plu seniĝi je lia gaja apudeco en la hejmo, li estis sendita al University College School en Londono, kie je la plej frua aĝo permesata li matrikuliĝis kaj, gajninte stipendion, eniris la Universitaton. Sed ne longe li restis studento, ĉar ricevinte utilan proponon eniri gravan firmon de borsisto, li akceptis ĝin kaj tiel komencis la negocan vivon. En 1905 li starigis sian propran firmon. Antaŭ ol komenciĝis la Eŭropaj militoj, li tiel bone prosperis, ke li ekintencis retiriĝi el negoco kaj dediĉi sian vivon al la vojaĝado kaj al la disvastigado de Esperanto en ĉiu parto de la mondo.

Estis en la jaro 1902, ke li unue aŭdis pri la internacia lingvo per la *Review of Reviews* de tiu pioniro en la homa progreso, William T. Stead, kaj en Oktobro de tiu jaro li esperantiĝis. Li estis unu el la kvin, kiuj tiam kunvenadis en la domo de D-ro J. C. O'Connor por la unuaj lecionoj en Esperanto iam faritaj en Londono. Kiam en Januaro, 1903, formiĝis la Londona Esperanta Klubo S-ro Mudie estis komitatano, kaj en Aprilo li fariĝis ĝia sekretario, anstataŭante F-inon E. A. Lawrence.

Ĉe la instigo de S-ro Stead li komencis pensi pri la eldono de Esperanta gazeto. Rilate tion, diris tiu sinjoro, "Mi kredas je komitato de unu sola, kaj vi estas tiu unu." Komence S-ro Mudie ŝanceliĝis pro la persona risko financa, sed fine en kunveno de Londonaj klubanoj, la 20-an de Julio, 1903, estis decidite starigi gazeton sub la financa garantio de S-ro Stead por unu jaro. S-ro Mudie akceptis tiun proponon kaj aperigis en Novembro, 1903, la unuan numeron de *The Esperantist*. Tiu estis deksespaĝa eldonaĵo, vere mirinda, kiam oni konsideras, ke ĝia redaktoro havis tiam nur la aĝon de 23 jaroj kaj nur unu jaron da sperto pri la lingvo, en kiu ĝi estis plejparte redaktata. Ĉe la fino de ĝia unua jaro S-ro Mudie povis transdoni al S-ro Stead sufiĉe grandan monsumon da profito. Tiu, mirigite, diris "Multfojojn mi estis garantianta, sed jen por la unua fojo mi ne estas

devigata elpagi monon." Du jarojn S-ro Mudie tr e sukcese kaj lerte redaktis *The Esperantist*, kaj post ĝia unuiĝo kun *The British Esperantist* en Januaro, 1906, li fariĝis ano de ties redaktora komitato. Anoncante tiun ŝanĝon (Decembro, 1905) ni diris "Kiam *The Esperantist* ekkomenciĝis, ekzistis nenia oficiala organo por anglolingvaj Esperantistoj, kies nombro estis tre malgranda. Nur malofte, en tiu tempo, oni aludis Esperanton en la publika gazetaro sen malestimo; la ĝenerala sintenado de la publiko estis mokema, kaj ni Esperantistoj nepre devis akcepti ĝin bone kiel pli favoran por la Afero ol indiferenteco. Kuraĝa koro estis bezonata por deiri sur la arenon kaj bataladi por malŝatata afero. Tia koro apartenas al S-ro Mudie."

Libertempante en Marto, 1904, nia amiko faris la unuan el tiuj memorindaj vojaĝoj—pri kaj per Esperanto—, kiuj poste fariĝis tiel oftaj kaj tiel ŝatataj de liaj kunvojaĝantoj. En Parizo li plezure renkontis multajn el la pioniroj de nia movado en Francujo: la generalo Sébert, S-roj de Ménil, Rollet de l'Isle, Fruictier, Karlo Bourlet (jam bedaŭrinde forpasinta) kaj aliaj; kaj tie li faris sian unuan paroladon en Esperanto; poste vizitante Château Thierry, Dijonon, Lyons, Beaune kaj Bordighera li ekkonatiĝis kun aliaj konataj samideanoj, inter ili Rektoro Boirac, S-roj Lambert, Offret, D-ro Dor, S-ino Bastoul kaj S-ro Clarence Bicknell.

En Aŭgusto de la sama jaro S-ro Mudie energie partoprenis en tiuj gravaj kunvenoj de diverslandaj samideanoj—ĉefe francoj kaj angloj—en Dover kaj Calais, el kiuj en 1905 venis, laŭ la propono de S-ro A. Michaux, la Unua Tutmonda Kongreso de Esperantistoj en Boulogne-sur-mer. Ankaŭ en tiu ĉi monato, pro la neceso de pli da laboro en aliaj direktoj, li trovis sin devigata ekŝiĝi el la sekretarieco de la Londona Klubo, kiun, dank' al sia fervoro, sindonemo kaj inteligenteco, diris S-ro W. T. Stead, li lasis en bonega financa situacio.

En la jaro 1905 komenciĝis la periodo de ĉiujaraj Esperantistaj Kongresoj—naciaj kaj internaciaj.

En ok el la dek unu Internaciaj Kongresoj (okazintaj en Boulogne, Genève, Cambridge (en 1907), Dresden, Barcelona, Washington, Antwerp, Krakow, Berne, Paris (en 1914, nuligita de la ekmilitiĝo), kaj San Francisco), S-ro Mudie tre ageme partoprenis, ĉiam plena de entuziasmo, helpemo kaj praktika saĝeco. Sed estis precipe ĉe la treege sukcesa Kongreso en Cambridge, kiun li, kiel unu el la "Trio por la Tria" plejgrandaparte aranĝis, ke li elmontris en ilia pleneco siajn mirindajn kapablojn por la organizo kaj estrado de homoj. Ŝajnis tie, ke nenia malfacilaĵo, nenia laboro estas tro granda por liaj fortoj. Finance, el ĉiuj niaj kongresoj, tiu estis la sola, kiu ne sole ne

finiĝis kun defcito, sed kontraŭe povis dividi inter la Centra Oficejo kaj la Brita Esperantista Asocio monsumon de ĉirkaŭ 300 funtoj (Sm. 3,000).

Post la kongresoj en Cambridge, Dresden kaj Cracow, la U.E.A. Kongresoj en Augsburg kaj kelkaj el la Britaj Kongresoj, S-ro Mudie aranĝis plej agrablajn rondvojaĝojn tra la kongresaj landoj. La feliĉaj partoprenintoj neniam forgesos kiel forte kaj sindone li laboradis por fari ilin plezurigaj por ĉiuj, ofte kontraŭ malagrabloj kaj malfacilaĵoj ne atenditaj. Sub lia lerta, ĉiam gaja kondukado, kaj ĉiam per Esperanto, multaj el ni—hejmrestemaj angloj precipe—havis la eblon por la unua fojo viziti preskaŭ ĉiujn landojn de Eŭropo. Jam de la kongreso en Cambridge ĉiam akompanis la vojaĝantarojn nia estimata, afabla kaj tre energia fortografistino, Fraŭlino Dora Bellamy (nun S-ino T. Bellamy Jones), donacante al la anoj bonegajn bildojn de pejzaĝo kaj okazintaĵoj. La granda maŝinskribita vojaĝlibro kompilito de Mudie estas multege ilustrita per ŝiaj artaj fotografiaĵoj.

En 1908 S-ro Mudie fariĝis unu el la vic-prezidantoj de la Brita Esperantista Asocio (fondita en Oktobro, 1904), kaj ĉe la eksigo de D-ro John Pollen, C.I.E. el la prezidanteco post sep laborplenaj jaroj por nia afero en Britujo, li estis en 1912 unuanime elektita anstataŭi lin.

(*Daŭrigota*).

A Memorial Service in Esperanto, for the late Captain HAROLD BOLINGBROKE MUDIE, will be held at Harecourt Church, St. Paul's-road, Canonbury, London, N., at 3.15 on Sunday, February 13. The speaker will be John Pollen, Esq., C.I.E., LL.D., and the soloist Miss Rosa Maude, while Mr. E. F. Relf will be at the organ. String music is being arranged for by Mr. B. Chatterton. It may be well for those attending to bring with them the *Himnaro*.

St. Paul's Road runs from Highbury Station to Canonbury Station (N.L.R.), and the church is rather nearer the latter. South Londoners should travel to "The Angel (or Highbury); thence by a penny fare in omnibus No. 4, "Finsbury Park," or No. 19, "Highbury Barn," to Highbury Grove, 2 minutes from the Church

Memorial Card.

A memorial, in Esperanto and English, of our late President, in the shape of a booklet containing a portrait, a poem, by Rupert Brooke, entitled "The Soldier," and an Appreciation of Capt Mudie's work, has just been issued by the British Esperanto Association.

The Appreciation is the work of our President-Elect, Mr. J. M. Warden, and the booklet has been arranged by Mr. C. H. Edmonds, with the object of devoting the profits to the War-Time Propaganda Fund.

The booklet is tastefully printed in green, black, and red, on hand-made paper, and will prove an acceptable memento of our late leader.

A copy of the Memorial will be sent to any Esperantist on Active Service free of cost.

The card can be obtained at the rate of 3½d. per copy, post free, from the B.E.A., 17, Hart-street, W.C.

Kelkaj Satoj pri nia mortinta Prezidinto kiel Amiko, Esperantisto kaj Soldato.

De LA ESPERANTISTA CENTRA OFICEJO, KAJ LA PARIZAJ ESPERANTISTOJ.

Vian malĝojigan leteron de la 10a nuna, ni ricevis! Ni jam estis informitaj pri la bedaŭrinda okazintaĵo, pere de la grupo en Rouen, kiu ricevis la sciigon de Samideano Harrison Hill.

Mi inklinas kredi, ke nia Esperanto estas speciale celata de la fatalo. Ni esperu tamen, ke tiu terura tempo baldaŭ finiĝos kaj ke restos al ni kelkaj el niaj karaj pacaj batalantoj!

Kun kia korporemo ni ricevis la teruran informon! Pro tiu morto ni tiel kruele suferis kiel, siatempe, pro tiu de nia samideano, Prezidanto de la Paris'a grupo, Carlo Bourlet. Por vi estas ankaŭ hodiaŭ certe la sama sento, kiel tiam por ni!

Diru al niaj Britaj samideanoj, ke la aminda, gaja kaj energiĝinta vizaĝo de ilia Prezidanto restos por ĉiam en la memoro de la francaj Esperantistoj, kaj ankaŭ en tiu de la aliaj Francoj, kiuj jam de pluraj monatoj havis la okazon konatiĝi kun li. Diru al ili, ke tiu perdo estas tiel kruela por ni Francoj, kaj cetere por ĉiuj, kiuj iam konis S-ron Mudie, kiel por liaj sampatrujanoj.

Al la maljunaj kaj malfeliĉaj gepatroj, kaj al vi ĉiuj Britaj samideanoj, iras nia tuta simpatio en tiu malgaja cirkonstanco.

Volu kredi je la kore esprimataj sentoj, kaj akceptu miajn sincerajn dezirojn por ke la nova jaro estu al ni ĉiuj pli favora.

E. FERTER CENSE.

De S-RO ROLLET DE L'ISLE, Prezidanto de la S.F.P.E.

KARAJ SAMIDEANOJ,—Mi sendas al vi je la nomo de la S.F.P.E. kaj je la mia, la esprimon de niaj koregaj kaj emociplenaj simpatioj pro la morto de via bedaŭrinda prezidanto.

Ni ĉiuj sciis la grandan valoron de lia entuziasma kaj fruktodona laboro; ni ĉiuj vidis lin, en niaj internaciaj kongresoj, ĉiam afablan, plenan je konfido en la fina triumfo de nia afero, pretan doni taŭgajn konsilojn por ĝin alproksimigi.

Vi perdas kun li multe pli ol ni perdas kaj ni komprenas kiel granda estas via doloro; permesu al ni partopreni viajn bedaŭrojn, kiujn ni tutkore komprenas.

Antaŭ unu jaro mi vidis lin en Francujo, en malgranda kampara vilaĝo, plenumantan gaje la modestan militatan taskon, kiun li akceptis, farantan lian devon kun lia kutima simpleco.

Inter la tro multenombraj esperantistoj, kiuj jam malaperis dum tiuj ĉi teruraj cirkonstancoj, li reprezentas certe la plej gravan perdon, kiun faris Esperanto. La esperantistoj konservu lian nomon en ilia memoro, kiel tiun de unu el la plej bonaj soldatoj de la granda ideo.

De D-RO W. VAN DER BIEST.

Kun granda malĝojo mi aŭdis pri la morto de via amata prezidanto, Kapitano Mudie. Mi neniam forgesos la bonan kaj kompletan amikon, la ageman propagandiston, kiu tiom kunhelpis por la sukceso de la Sepa Kongreso en Antverpeno. En la nomo de la Belgaj Esperantistoj kaj en mia propra nomo, mi prezentas al vi mian sinceran kondolencon.

De la GRUPO EN ROUEN.

Mi sciigis la teruran morton de nia kara amiko Mudie, kiu vizitis min dufoje la lastan jaron; bedaŭrinde mi sciigis ĝin tro malfrue kaj pro la malproksimeco de la loko kaj la neebleco iri tien, pro la manko de vojaĝaj rimedoj dum la nuna milita epoko, mi kaj la delegito de U.E.A. nepovis ĉeesti la enterigon, kiel ni estas volintaj.

Ni multe bedaŭras kaj sendas al lia familio kaj al la Brita esperantistaro la kundolorajn kaj sincerajn kondolencojn de la Rouenaj esperantistoj.

GUERSENT, *Prezidanto*.

De S-ro EDMOND PRIVAT, PARIS.

Plej teruran baton frapis kontraŭ ni la bedaŭrinda milito forprenante el niaj rangoj karan amikon kaj admiratan gvidanton, Harold Bolingbroke Mudie.

Tiel kruela kaj subita estas la bato, ke vortoj mankas sub la plumo por esprimi eĉ malgrandan parton de mia ĉagreno. Perdi samtempe tian amikon kaj tian kunbatalanton estas malfacile elportebla sufero.

Tial bonvolu pardonu tiun senvolan aludon al mia propra doloro, dum mi deziris nur skribi nun pri via granda ĉagreno kaj diri al vi kiel tutkore mi ĝin partoprenis en frata kunsufero.

La tutan esperantistaron longe doloros la perdo de nia komuna amiko, ĉiam fervora kiel junulo kaj saĝa kiel maljunulo, ĉiam agema kaj sincera, disvastiganta ĉirkaŭ si la ĝojecon de sia koro kaj la fortecon de sia volo. Lian senlakan agadon ofte kronis veraj sukcesoj, al kiuj nia movado ŝuldas multajn el siaj progresoj.

Nia estas via granda perdo; ankaŭ nia estas via ĉagreno. Kun vi hodiaŭ ni ĉiuj ploras, sed kun vi ankaŭ ni sentas, ke almenaŭ iom de nia amata amiko daŭras vivi en ni, per ni kaj inter ni. Ho ve, lian energian manon ni premos neniam plu, sed lian gajan voĉon ni ĉiam aŭdos, lian amikecon ni per agoj realigos, lian laboron ni daŭrigos nepre kaj lian ekzemplon ni ĵuru nun sekvi!

Neniam pli ol morgaŭ la malfeliĉa homaro bezonos tion, kion Mudie sciis alporti per sia agado: praktikan amon. Tiel servi la homaron per Esperanto kaj nian lingvon propagandi por tia servado estu ankaŭ nia devizo por estonta laborado.

Nun svarmas en niaj koroj mil karaj rememoroj pri l' amiko nia. Ili helpu nin elporti la kruelan baton kaj konservi lian flamon por ĉiam vivanta. En kora kunpensado kaj familia simpatio.

De S-ro J. W. LIEBARD, ROUEN.

Mi prezentas al vi, je nomo de NORMANDA STELO, la esprimon de nia malĝojigita simpatio, pri la tre grava perdo de la Brita Asocio, kaj de la tuta Esperantistaro en la nunaj tempoj, kaj tutkore ni reiru.

Ĉiam antaŭen! Baldaŭ ni venkos kaj ni rekomencos laborojn post glora paco.

De D-ro LUCIEN SERGEANT, Advokato, Boulogne-sur-Mer.

Mi aŭdas pri la malfeliĉega akcidento, en kin mia tre kara kaj aminda samideano H.B.M. mortigis.

Permesu, ke mi prezentu al vi, estimataj gesinjoroj, miajn plej sincerajn kaj profundajn simpatiojn.

De preskaŭ la komenco de nia Esperanta Movado, mi konatiĝis kun via amata filo, mi revidis lin en ĉiuj niaj Kongresoj (krom tio de Washinton, kie mi ne ĉeestis). En tiuj okazintaĵoj, mi povis konstati la grandan afablon, la sindonemon kaj la tre maloftan memoblivon de nia ĉarma kamarado. En multaj cirkonstancoj, mia edzino kiel mi-mem, ricevis pruvojn de lia bona kaj gastama karaktero.

Dum la vojaĝo en Kimrujo, post la tiel belega Kembriĝa Kongreso, de li organizita mirinde, li kondukis nin kaj ni kunportis hejmen duoblan kaj neforgeseblan impreson de nia afablega gvidinto kaj de la bela lando, kiun li montris al ni. Dum nia vojaĝo en Londono al la Blanka Urbo kaj, la morgaŭan tagon, sur la rivero; la postmorgaŭan tagon, en via Hejmo; la lastan jaron, kiam mia edzino ricevis de li la plej afablan helpon

post la militkomenco, li estis por ni kiel vera esperanta frato.

Kiam li venis en Calais, la lastan fojon, li venis en mia oficejo milita, kie bedaŭrinde, mi ne estis kaj mi multe bedaŭris, ke mi ne povis premi liajn manojn. Post kelke da monatoj en la tertranĉoj, mi nun estas en la Milita Ĝenerala Ĉefujo en Belgando, kaj de tiu persekutita lando mi plenrespekte salutas la memoron de mia kara samideano mortinta dum lia laboro por ĝin liberigi. Via filo, tiu admirinda idealisto, kiu ĉiam laboris por la Homaro mortis kiel li vivis, por defendi la fratecon kaj la liberecon de la Homaro. Vi povas esti certaj, ke ni ne forgesos lian memoron.

From THE BRITISH ESPERANTO ASSOCIATION.

In accordance with the Resolution* passed by a meeting assembled at Headquarters on the 17th January, and subsequently confirmed and adopted by the Council, I am requested to convey to you the deep and heartfelt sympathy and condolences of all British Esperantists in the terrible and irreparable bereavement you have sustained by the death of your only son.

Yours has been no common loss, for "that is not a common chance that takes away a noble mind," and your son was one of the best and noblest.

"A man more pure or bold or just
Was never born into the Earth!"

But it must be some little comfort to you to be assured that the good he did in life will survive him, and that he has not lived in vain. His great services to the Esperanto cause are matters of history. He was amongst the very first in Great Britain to realise what a blessing Esperanto (the invention of the glorious genius of Zamenhof) would prove to the world, and he threw himself into the "movement for enabling the peoples to understand the peoples" with all his wonderful energy and magnificent organising ability. Almost unaided he edited and published the first Esperanto journal in Great Britain, and the splendid way in which he guided the British Esperanto Association and organised and controlled the great Esperanto Congress at Cambridge, and arranged the memorable meeting of World-Esperantists in the London Guildhall can never be forgotten.

Wherever he went he inspired confidence, admiration, and affection, and the example he has set us of unselfish devotion will stimulate future generations of Esperantists to follow in his footsteps.

Of him it may be truly said (as Rudyard Kipling has said of Lord Roberts):

"Yet from his life a new life springs,
Through all the hosts to come,
And glory is the least of things
That follow this man home."

He did not work for glory; "No lover of glory he"; but he did his best to further what he knew to be a great cause fraught with blessings for all mankind, and when the call of duty came he cheerfully gave himself up to serve his King and country, and in that service he died.

Please accept, dear Mr. and Mrs. Mudie, on behalf of myself and all British Esperantists, our heartfelt sympathy.

JOHN POLLEN,
"Prezidinto."

De la MEZLANDA ESPERANTISTA FEDERACIO.

La Mezlanda Esperantista Federacio sciigis kun grandega bedaŭro pri la morto de S-ro Kapitano H. Bolingbroke Mudie, Prezidanto de la Universala Esper-

* See p. 18.

anto-Asocio kaj Brita Esperantista Asocio. Ĝi opinias ke lia morto estos neforigebla perdo ne nur al la brita, sed ankaŭ al la tutmonda, Esperantistaro.

Ĝi sendas siajn korajn kondolencojn kaj sinceran simpatian al liaj parencoj.

C. O. TAYLOR, *Prezidantino*.

F. W. HIPSLEY, *Hon. Sekretario*.

De la SKOTA FEDERACIO ESPERANTISTA.

On behalf of the Scottish Esperanto Federation we desire to send to the British Esperanto Association this expression of our deep sympathy with it in the grave loss it and the Esperanto movement have sustained through the untimely death of Mr. H. B. Mudie.

We have seen the brilliancy of his efforts for the penetration of our movement into every part of the British Isles. His occupancy of the Presidential chair gave promise of an energetic and successful campaign, when the War intervened and temporarily paralysed extension schemes. But his earnestness and his unceasing labours for a movement destined to ensure happier relations between the nations—above all, his death while serving his country on the battle-front—will ever be for us a great incentive to follow his brilliant and courageous example.

AND. E. SCOUGAL, *President*.

JAMES ROBBIE, *Secretary*.

From MR. ROBERT ROBERTSON, Vice-President of the Federation of London and District Esperanto Societies.

With a deep shock of grief I read your short but sad message of this date.

Throughout his career Mr. Bolingbroke Mudie has shown himself so fervent and determined in the cause with which he has so thoroughly identified himself, has exercised such ability in organisation and direction of affairs, has given so much ready and ungrudging financial help, that during the last months in which his hand and voice have been lacking among us I, for one, have felt that we were merely holding on in the dark with what tenacity we could, waiting the lighter days when he could again take the leadership.

In these first moments all seems chaos. This is a blow the mark of which our movement will always bear. I foresee that those who are left responsible for the affairs of the British and Universal Societies have before them a much more difficult task than when they were able to look forward to the renewal of the aid of that insuperable energy and invigorating courage which can now only remain—but undoubtedly *will* so remain—as a stimulating memory.

De la CHELTENHAM SOCIETO.

Estis kun profunda malĝojo, ke ni sciigis pri la morto de nia estimata samideano, la Prezidanto de la B.E.A., Kapitano H. B. Mudie.

La tuta samideanaro sentos malfeliĉon pro tia grandega perdo al la movado.

Al liaj gepatroj kaj parencoj mi volas respektive esprimi en la nomo de nia grupo nian sinceran kondolencan.

De la GRUPO EN LIVERPOOL.

La anoj de la Liverpola Grupo aŭdis kun granda bedaŭro pri la morto de S-ro H. Bolingbroke Mudie, kaj petas, ke vi transdonu al liaj parencoj ĉi tiun esprimon de korsentata simpatio.

La esperantista movado, nacie kaj internacie, ja estas perdinta fidelan kaj entuziasman subtenanton kaj amikon.

From the CHURCH ESPERANTIST LEAGUE.

I received your notice of the death of Capt. Mudie this morning. All Esperantists will hear the sad news with the deepest regret and sorrow, for he had done much for the movement, and will indeed be a loss to us.

I never had the pleasure of meeting him, so that I have not that personal sense of loss that many will feel; but I know how to value the really energetic and progressive leaders of any movement, and especially those of the Esperanto world, of whom he was one.

I write in the name of the Church Esperantist League, and I would ask you to convey to the British Esperanto Association, to the family, and to the Esperantist public generally our great sympathy with them in the loss they have sustained. As a Fellow of the Association I would also like to add my own personal condolences.

ARCHIBALD J. ASHLEY, *Hon. Sec. of the C.E.L.*

De la EDINBURGA ESPERANTO-SOCIETO.

La Edinburga Esperanto-Societo, sciiginte kun profunda doloro pri la akcidenta morto en Francujo de Kapitano Harold Bolingbroke Mudie, deziras esprimi sian sinceran simpatian kun liaj estimataj gepatroj en ilia granda perdo; sian altan ŝaton de liaj longe daŭraj kaj entuziasmaj servoj; kaj sian profundan senton de la grava perdo de la tuta Esperantistaro per lia frua morto, kaj precipe de tiuj organizaĵoj, kies Prezidanto li estis—la Brita Esperantista Asocio kaj la Universala Esperanto-Asocio.

JOHN DISHART, *Sekretario*.

From the GROUP IN BATH.

At a meeting of our society here last week our members unanimously desired me to convey to the Council their deep regret at the death of the esteemed President of the B.E.A., Capt. Bolingbroke Mudie, and to record their high appreciation of the ability, energy, and geniality with which he carried out the duties of his office.

Hoping we may soon find a suitable successor to the Presidency,

E. R. BLACKETT.

De S-ro J. H. FITTON, Huddersfield.

Ĉar mi ne povos ĉeesti la kunvenon morgaŭ de la Konsilantaro, mi deziras skribi por esprimi mian profundan bedaŭron rilate al la perdo de S-ro Mudie. Li estis je la ĉef-episkopo de nia movado en Britujo, kaj ke li, kiu tiom laboris por la paco internacia, perdus sian vivon dum la ekzercado de militaj devoj, pliakraĝas la tragedion. Tiam viglan, bonhumoran, lertan, kaj saĝan Prezidanton, niaj societoj ne povos denove trovi, kaj tial estos necese, ke ni ĉiuj faru pli ol antaŭe por sukcesigi la aferon, kiu estis dum longaj jaroj lia ĉefa zorgo! Tiamaniere, ni povos plej bone honori lian memoron, jam sanktigita al ni per la multaj servoj de li faritaj en ĉiuj partoj de la lando, kie ajn per sia "arĝenta lango" li donis plezuron kaj instruon al la publiko kaj nun per sia plej alta sinoferado por la patrujo.

Al liaj gepatroj la frapo devas esti pli ol ordinare terura, kaj mi deziras subskribi—kiel unu el la "provincanoj" kiuj spertis sian gastamecon—al la esprimo de niaj kondolencoj, kiuj sendube la Konsilantaro morgaŭ decidus sendi.

Bonvole transdonu miajn salutojn al la kunveno, mi petas, kaj ankaŭ akceptu mem miajn sincerajn bondezirojn.

From SIR T. VEZEY STRONG.

I am indeed most grieved to learn from your letter of yesterday's date of the death of Captain H. Bolingbroke Mudie, whom I have known and highly esteemed for many years as one foremost in all good work.

May I assure you of my sincere sympathy with your society in this loss, which I fear you will find it impossible to repair.

REV. R. KILGOUR, D.D., Editorial Superintendent of the British and Foreign Bible Society, writes:—

"...I had the pleasure of meeting your son frequently some years ago, when he urged—and that successfully—the publication of the New Testament in Esperanto. He came to see me, and interviewed our Sub-Committee on the subject. We were all very much impressed, not merely with his keenness from the point of view of Esperanto, but with his evident desire to spread the knowledge of God's Word among his fellow Esperantists. It may help you in your present sorrow to know that it was principally due to his presentation of the demand that the Book was published...."

MISS P. H. PECKOVER writes:—

"We are exceedingly sorry (Miss E. Miller and I) to receive the sad news of the death of our excellent and devoted President, Mr. H. B. Mudie—another terrible example of the awful waste of war. His was a life so full of promise for a world-wide influence for good, cut short prematurely. We were very sorry when we heard he had gone from his invaluable work here to engage in military service, and were looking forward to his return as one of the great gains which an early peace would bring to the world.

"We feel deep sympathy with his bereaved parents, to whom the loss is irreparable. May the God of all comfort support them under it."

From MR. J. J. BOUTWOOD, J.P., Hastings.

I feel I must exchange a few words with you about the death of our dear and valued friend. The news has come as a great shock, and has brought something like consternation.

No previous loss in the War has touched me so deeply, and at present it is difficult to realise that the dread news is true. We had built up great hopes of Mr. Mudie's leadership in the forward movement of Esperanto after the War. And now this blow seems too cruel.

I am sure you will be grieving under the sense of a personal loss, and I can only hope and pray that you and our friends generally may be guided aright in all steps that may be taken for the advance of the movement which our dear friend loved so well.

MR. EBENEZER HOWARD, founder of the Garden City, Letchworth, writes:—

"All who knew him had a very profound admiration for his splendid qualities—qualities that endeared him to all—and personally I shall greatly miss him.

MR. and MRS. FELIX MOSCHELES write:—

"We, too, have lost so much, and we shall ever mourn the loss of this splendid son of yours, so able and accomplished, so full of power of organisation and of sympathy. His place cannot be filled, and the absence of his presence will be felt all over the world."

A UNIVERSITY PROFESSOR writes:—

"...It seems almost incredible that one who was so intensely full of strength, energy, and the joy of living should now be no more. Ever since I met him, a little over ten years ago, I have looked up to him as one of the most remarkable and charming personalities that I have known, and I shall always remain indebted to him for the happy hours spent in his company both here and abroad, and for the new world of interests to which he introduced me. Please accept once more the most sincere and heartfelt sympathy of my wife and myself in this your very great and irreparable loss—a loss that includes a bitter blow to all of us."

MAJOR-GENERAL SIR W. H. BIRKBECK, K.C.B., C.M.G., Director of Remounts, War Office, writes:—

"I cannot refrain from writing to express the sympathy of the Remount Service with you in the loss of your boy.

"It was quite in the early days of the War that I remember him 'blowing in' in his cheerful way to Colonel Adye's office, and offering his help. A man was wanted for the adventure of a trip to Ostend with horses for the Belgian Government; and off he went. His report on this trip was a gem in its way, and he was given a commission at the earliest opportunity, and was very soon firmly established in the affection and respect of his brother officers and men.

"I twice had the pleasure of meeting the boy at his Depôt, and seeing all the excellent arrangements he had made for the comfort and amusement of the men. Poor lad, I think he enjoyed his work, and the horses. He will be sadly missed...."

CAPTAIN MUDIE'S COMMANDING OFFICER writes:—

"I wired to you this morning sending you the news of your son's sad accident...."

"From what he has told me, the tie that existed between his parents and himself was an exceptionally strong one.... But I should like to add a tribute from myself and say how much I shall miss him. I have been here since mid-July, and all the time he has been simply invaluable to me in helping the work of the Depôt, as well as being a most charming companion. I am simply voicing the thought of every officer, non-commissioned officer, and man in the Depôt when I say that the place can never be the same again now that he has gone.

"If I can give you any information you would like to know either by letter or personally when I get home, I should be so pleased to do so."

AN OFFICER of another Advanced Remount Depôt writes:—

"...I have had a good deal to do with him since the quite early days of the War, and have always received the greatest kindness and consideration, and was very fond of him...."

"He was such an energetic, cheery fellow, and a very clever one. He made no secret that he could not ride when he came out, but he quickly learnt on a horse he called 'Frisky,' and about which much fun was made. He stuck to Frisky all through, and it was Frisky which carried me back to the Château on that awful Thursday. His other attainments were undoubted, and he loved his work, managed the men Ar, and all the details, and I know both his fellow officers and men appreciated him greatly...."

CAPTAIN MUDIE'S FORMER COMMANDING OFFICER writes:—

"...He went out with me to start No. — Advanced Remount Depôt, and I can't tell you how helpful he was to me in doing so. There seemed nothing he was unable to cope with—and I never met a kinder-hearted, more willing or conscientious officer. He did an immense amount of work and good for the men of the Depôt; and since I gave up the command for my present appointment he has kept in touch with me, telling me of how they were getting on in the Depôt, where his death will be universally mourned...."

An injured fellow officer called upon Mudie's parents, and in reply to the query "Do tell me what Harold really does?" came the comprehensive pronouncement, "Mrs. Mudie, he does *everything*."

The REV. JOHN CYPRIAN RUST (Soham, Cambs.) writes:—

"It is sad beyond expression. When one thinks of his activity, his geniality, his constant *usefulness*, it is impossible to realise that all has ceased, or perhaps I ought to say has been transferred to another sphere. It is difficult to see how the cause of Esperanto, to which he devoted himself, can get on without him."

The REV. JOSEPH ASHBY (Southport) writes:—

"...Poor 'Peter'! (Mudie's pet name in babyhood). And yet how great and fundamental to humanity was the sacred cause in which he was engaged! He was in the centre of all heroics. Who could wish for a more glorious apotheosis? But it is *we* who remain behind who feel the desolation and the benumbing of all our senses. Who now shall be the object of our love and solicitude? Everything will remind us of the sun which has seemed to set. Still the *Cause* remains which demands our fealty, and in that we shall be united with him. I am glad that I knew him. His career stands out in my remembrance as most engaging—progressive—patriotic—effective...."

(Mr. Ashby has three nice boys in the conflict).

MR. CLARENCE BICKNELL (Italy) writes:—

"...I know what a joy your only son was to you, and how he loved his home, but I know if you are brokenhearted, as you must be, that you are also proud of the boy who did his duty so nobly, and acted up to his inspirations so conscientiously and unflinchingly.

"How he worked in those early days of the Esperanto movement! How heartily he threw himself into everything he undertook! I always thought he would wear himself out with work.

"...It is, however, a great comfort to remember that he had a very happy life—at least so I believe; it was so full, and what he undertook prospered. He has *lived* much more than thousands of people who reach old age, and what more can one desire? And were this the only immortality he would have gained it, for he will always be known and loved, and his work will always follow him.... I admired and loved your son—really and truly."

Among the journals which allude sympathetically to the loss of our great leader are: *The Times* (Jan. 10, Fallen Officers), *New York Herald* (Paris edition), *Journal de Rouen*, *The Standard*, *The Daily Telegraph*, *The Westminster Gazette*, *The City Press*, *The Daily Mail*, *The Daily Mirror* (Jan. 14, with two photographs, and Jan. 15), *The Daily Graphic* (Jan. 19, with photograph), *Manchester Weekly Times*, *Bradford Daily Argus*, *Bradford Weekly Telegraph*, *Yorkshire Post* (three notices), *The Yorkshire Herald*, *Yorkshire Observer* (four notices), *Hastings Observer*, *Scarborough Post*, *The Western Mail* (Cardiff), *Sheffield Weekly News*, *Midland Daily Telegraph*, *Bolton Evening News*, *North Eastern Daily Gazette*, *Ipswich Evening Standard*, *Ipswich Evening Star*, *East Anglian Daily Times*, *Kettering Evening Telegraph*, *Southport Visitor*, *Southport Guardian*, *Keighley News*, *Lewisham Borough News*, *Daily Sketch* (with portrait), *Coventry Herald*, *Bury Guardian*, *Bradford Daily Telegraph*.

PASTRO J. A. BALSHAW.

Kun bedaŭro ni sciigas pri la morto je la aĝo de 73 de la supre-nomita samideano la 28an de Decembro, 1915, en Southport (Lancs.). Multajn jarojn li estis energia kaj diskreta amiko de nia afero en Bournemouth, Southport kaj aliloke. La amikoj en Southport perdis fervoran laboranton kaj kore sentas la perdon de lia helpo kaj ĝojiga ceesto. Ili esprimis sian sinceran simpatian al lia vidvino, sendante por la enterigo girlandon el blankaj floroj kun verda stelo el folioj.—F.S. kaj A.F.

CHRONICLE.

N.B.—Owing to great pressure on our space in this number, some of the *Chronicle* and much other matter has had to be omitted.

COMING EVENTS.

London Club.—Meetings are held at *St. Bride's Institute, Bride Lane, Ludgate Circus, E.C.*, every Friday evening from 7 to 9.45 p.m. Members of other groups and enquirers are welcome to attend.

Programme as follows:—

February 4.*—Kion interesan mi vidis ĉe la Muzeo.

February 11.—Parolado, "Sugestoj el Hindujo."

D-ro John Pollen, C.I.E.

February 18.—Ludoj.

February 25.—Legado de F-ino Schafer.

Marto 3.—Parolado (kun lumbildoj): "La Fjordo de Norvegujo." S-ro J. Bredall, F.R.G.S.

* Oni atendas, ke membroj de aliaj grupoj, kiuj partoprenis en la komunaj vizitoj al la Muzeoj, bonvolu ĉeesti kaj paroli dum kelkaj minutoj pri la vidindaĵoj. Kiuj ne kutimas al la publika parolado, tiuj estas petataj legi mallongan priskribon.—P.J.C.

Saturday, February 19, an Esperantists' visit to the **TATE GALLERY** will take place. Meet in the Entrance Hall at 2.45. The party will commence under the guide at 3 sharp. As the Gallery closes at 4, intending visitors are urged to be at the Entrance Hall punctually. The Tate Gallery is about 10 minutes' walk from Westminster Abbey. The Authorities are now closing many of the Museums on account of the need for economy. For this reason this visit will be the last indoor meeting of the series, and it is hoped that it will be more successful than any of the preceding visits. Open-air rambles will commence on March 25. Further information from the organiser—Mr. C. H. EDMONDS, 73, *Sydney-road, Hornsey, N.*

Summer Rambles.—At a meeting of London Esperantists, held at the B.E.A. Reading Room on January 8, it was decided to hold a series of fortnightly rambles during the summer.

The rambles will be held on alternate Saturday afternoons, the rambles meeting at the starting point at about 3 o'clock, the guide making arrangements for tea, and the party returning to the city about 7 p.m.

Any friends who would be willing to guide parties are requested to write to the organiser, Mr. C. H. EDMONDS, 73, *Sydney-road, Hornsey, N.*

LONDON.

On Saturday, January 8, a party of 35 Esperantists paid a visit to the British Museum.

During the first hour the official guide conducted us through the museum, explaining the most interesting objects. The lecture proved to be very entertaining, and we all regretted the shortness of time.

Mr. P. Dubash ably guided us through the Assyrian section during the second hour, and was found to be an authority on the subject.

After the closing of the museum we took tea close by, and at 4.45 p.m. adjourned to the B.E.A. Reading Room. A discussion on summer rambles was held (see notice elsewhere).

The meeting passed a resolution of sympathy with Mr. and Mrs. Mudie on the loss of their son. Those present were afterwards given the opportunity of talking to one another about the movement, and many valuable criticisms and hints were given and received. A vote of thanks was passed to the organiser, Mr. C. H. Edmonds.

Brixton Independent Church Home Guild.—On Sunday afternoon, January 16, Mr. M. C. Butler, L.R.A.M., gave a delightful talk to the members of the above Guild on "Esperanto: its Aims, History and Progress." At the close of the address the members fired a series of questions at the lecturer, and the interest was so well sustained that after an adjournment for tea the subject was resumed, and Mr. Butler gave a first lesson in the language to a most receptive and appreciative circle. At the close the most hearty thanks of the Guild were expressed to him for the pleasure and profit his visit had conferred.—W.H.B.

Kingston-on-Thames.—La monata kunveno okazis la 10an de Januaro, kiam la anoj amuzis sin per ludoj. Car kelkaj de la anoj estos tre okupitaj per gravaj aferoj la proksiman monaton, estis decidite kunveni la unuan, anstataŭ la duan, lundon de Februaro. Ili kunvenos la duan lundon de Marto kaj poste kiel presita en la *Brita Esperantisto*. Je la proksima kunveno S-ro Relf faros traktajon pri temo elektota de li mem.—J.E.H.

Wood Green.—The meetings of this society take place every Thursday evening at the Wood Green Public Library from 7.30–8.30. The following items from its programme for the next three months will certainly prove interesting:—February 1, "Pri Turkujo," S-ro Morrow; February 17, "Spertoj ĉe la Barcelona Kongreso," S-ro J. Rackley; March 2, "Sunleviĝo sur la Alpoj," propra sperto de S-ro H. A. Luyken; March 16, "Pri Anĝeloj," F-ino M. A. M. Hoskins; March 30, "Pri Insektoj," S-ro C. H. Edmonds. The above items begin about 8.30, and close according to general wish, giving ample time before and after for conversation and mutual instruction and help. Beginners and members desiring more elementary practice are *heartily invited* to attend the class held every Monday evening from 8–9.30 at the L.C.C. Higher Grade Schools.

War-Time Propaganda.—During the past month much propaganda among our soldiers has been done. Some 2,300 magazines and booklets have been distributed through the Y.M.C.A., and already results are beginning to appear.

Besides these, some further thousands of "*propagandiloj*" have been sent direct to soldiers in England and overseas. Several classes have been started among the British prisoners in Germany and Austria, and these classes have been assisted by gifts of text-books.

Thanks are due to all those who have contributed to the fund, and no less to those who have sent books.

The supply of books, however, is inadequate to meet the demand, and further donations will be welcomed.

A "memorial" of our late President has been issued, and the profits will be devoted to further propaganda.

All communications should be addressed to Mr C. H. Edmonds, 73, Sydney-road, Hornsey, N.

Harecourt Church.—Ĉe la diservo okazinta Januaro 9an, la predikanto, S-ro P. J. Morris, anoncis la morton de nia Prezidanto per la jenaj vortoj:—

"Estas kun la plej profunda bedaŭro, ke mi devas sciigi al vi la morton de Kapitano H. Bolingbroke Mudie, la Prezidanto de la Brita Esperantista Asocio. Ni posedas nenian detalojn, krom ke li mortis tre subite lastan jaŭdon nokte, rezulte de akcidento. Li estis bona homo, ĉarma kunulo, kaj nelacigebla laboranto por nia sankta afero. Li estis la unua, kiu predikis Esperante en ĉi tiu preĝejo. La perdo, kiun la Esperanta movado, ne nur en ĉi tiu lando, sed tra la tuta mondo, suferis per lia foriro, estas tute netaksebla.

"Mi proponas, ke ni ĉiuj staru kelkan tempon, por montri nian simpatian kun la afliktitaj gepatroj, kaj preĝi, ke Dio donu al ili konsolon; kaj por esprimi nian estimon kaj amon por nia brava inspirinto, nia saĝa konsilinto, nia kara amiko, nun prenita for de ni."

Sekvis la funebra marŝo de Chopin, belege ludita de S-ro E. F. Relf, dum staris la tuta ĉeestantaro; poste F-ino Elsie Fitch kantis Esperante "O rest in the Lord."

Tufnell.—Ĉe la Ĝenerala Kunveno, la 4an de Januaro, ĉiuj raportoj legataj montris multe da sukceso kaj progreso. Oni elektis la sekvantajn oficistojn:—Prezidanto, S-ro J. A. H. Smith; vic-prezidantoj, S-roj F. Gillman, G. H. Parker, H. S. Temple, P. F. Taylor; sekretario, S-ro S. H. Taylor; propaganda sekretario, S-ro G. H. Parker; libristo, S-ro H. S. Temple; kasistino, F-ino Ella Talbot; kont-kontrolistino, F-ino M. Barko.—K.O.

THE PROVINCES.

Bath.—F-ino B. Read ĵus ricevis permeson enkonduki Esperanton inter la knabinoj ĉe la *Duke-street* lernejo—unu el la plej gravaj lernejoj por knabinoj en la urbo. La kutimaj lecionoj de la lernejo devas esti neniel interrompataj, sed sufiĉaj knabinoj volonte postrestas unu horon ĉiusemajne por starigi malgrandan klason. Ĉe la Teknika Lernejo kurso estas komencita de S-ro Padfield por prepari kandidatojn por la Esperanta ekzameno de la Londono Komerca Ĉambro. La ĉiusemajnaj grupkunvenoj kontentige rekomencigis post la Kristnaska libertempo.—W.W.P.

Birmingham.—Nia grupo ŝanĝis sian adreson kaj nun kunvenas en multe pli bona ĉambro en Queen's College. Ni rajtas uzi la ĉambron ĉiujespere de la 6a ĝis la 10a; sabate, de la 1a ĝis la 10a.

Ĉiumerkrede, S-ro Hipsley gvidas la kurson en la Midland Institute. La ĉeestado estas kontentiga. Ĉumarde, F-ino D. E. Jones instruas kurson en la Klubĉambro.

La Kluba Oficiala Kunveno okazas ĉiujauĝe.

Ĉiusabate, ni temanĝas en la Klubĉambro kaj ĝuas socian vesperon. Dank' al la bonegaj temanĝoj, kiujn S-ino Hipsley pretigas, ili bone sukcesas, kaj estas la plej popularaj kunvenoj. Ili estas utilaj por konatigi la membrojn unu al la alia.

Je la 8a de Januaro, S-ro F. W. Hipsley lekciis pri "Esperanto kiel faktoro en la mondpaco" en la Warley Institute. La lekcio plejparte traktis Esperanton de l' pacifista vidpunkto.

Lastatempe, kelkaj Esperantistaj soldatoj vizitis nin. Ĉiu el la junaj membroj kiuj ĉeestas la kunvenojn nun aliĝis al la armeo, kelkaj laŭ la "Derby" plano. Baldaŭ restos nur la fraŭlinoj la edzoj kaj la antikvuloj! —E.B.

Cardiff.—La ĉiujara kunveno de la Sud-Krimruja Ligo Esperantista okazis en la Y.M.C.A. domo, Cardiff, je la 29a Decembro, kiam Pastro W. H. Hanis, B.A., prezidis. Raportoj pri la laboro de la jaro estis donataj de la prezidanto, sekretario, kaj la bibliotekestro.

La novaj oficistoj estas prezidanto, D-ro D. Rhys Jones (Cardiff); vic-prezidantoj, S-roj H. Jones (Swansea) kaj Jack Edwards (Aberystwyth); sekretario, S-ro W. E. Davies (Treorchy), kaj bibliotekestro, S-ro R. T. Evans (Barry). Post la temanĝo neformala kunveno okazis, kiam S-ro Davies paroladis pri vizito al la Zoologiaj Ĝardenoj, S-ro Gammon pri "La Kromleĥoj en Glamorgan" kun lumbildoj kaj kantis F-ino Hosking, S-roj Roberts (Cardiff) kaj A. H. Jones (Swansea).

Leeds.—La Ĉiujara Festo okazis sabaton, la 15an de Januaro. Inter la cent ĉeestintoj sin trovis vizitantoj el diversaj grupoj, kiuj venis por partopreni la Konferencon de la Jorkŝira Federacio. Ni estis ankaŭ honorataj de la ĉeesto de Serĝento Pearson, frato de nia kara komitatanino, kaj ĵusa gajninto de la "D.C.M.," pro heroa agado ĉe la Fronto. Speciala programero estis prezentado de Unuahelpaj Ekzercoj de Knaboskoltoj (8th South-West Leeds Crusaders), kiuj lastatempe lernis la lingvon sub la instruado de S-ro W. Gregory.

vic-prezidanto de nia grupo. Unu el la knaboj diris esperante la ordonajn vortojn, laŭ kiuj la junaj entuziasmoj lerte kaj vigle ekzercis, bandaĝis, k.t.p., kaj fine forkondukis sur portilo "vunditon" tiel plenege splint-bandaĝitan, ke li vere kuŝis rigida kiel mortinto. Komedioto, "Gustumu la Pudingon," tradukita de F-ino L. Briggs, estis prezentita de F-ino E. Finch, S-roj. H. Blakey kaj H. Shore, kies bonega ludado elvokis grandan aplaŭdon el la aŭdantaro, eĉ kvankam inter tiu ĉi troviĝis multaj neesperantistoj. F-ino Gregory tre dolĉe kantis angle, kaj S-ro J. H. Taylor faris plezuron al la samideanoj per esperantaj kantoj, precipe "Ho, blovu vintra vent'!" el "Kiel plaĉas al vi," tradukita de D-ro Ivy Kellerman. Tiu ĉi estas bona ekzemplo de la muzika aliĝebleco de la kara lingvo kaj rekomendinda al tiuj, kiuj serĉas Esperantajn kantojn.—L.B.

Partick.—La monata diservo de la grupo okazis la 9an de Decembro. S-ro Thos. Dawson, F.B.E.A., prezidis kaj predikis. La temo estis "La gastoj de la Sinjoro," fondita sur la teksto "Vi kovras tablon por mi antaŭ miaj malamikoj." Per trafa similaĵo li pri-skribis la staton de la animo. La sceno estis dezerto, kaj trans ĝi kuris senspire iu, kiu dum momenta pasio pekis kontraŭ la homaro. Post li kuris la persekutantoj, kiuj tre deziris sin kontentigi per la revenĝo. La forkuranto sciis, ke en la dezerto troviĝas rifuĝejo, kaj se li nur povas ĝin atingi li estos savata. Li rapidis kaj en la malproksimeco vidis la silueton de tendo—la rifuĝejo. La persekutantoj pli kaj pli alproksimiĝis, kaj la forkuranto preskaŭ svenis, sed tiu vidaĵo kuraĝigis lin, kaj post granda peno li sukcesis tuŝi la ŝnurojn de la tendo. Lia celo estis atingita. Tia estas la gastemo de la Araboj, ke tuj kiam la forkuranto tion faris, oni bonvenigis lin, kaj protektas lin de la persekutantoj. Ili devas resti ekster la tendo. Kion li trovis en la tendon—tablon kovritan. Vere li povis diri "Vi kovras tablon por mi antaŭ miaj malamikoj." La animo similas la forkuranton. Ĝi estas persekutata de la pekoj de hieraŭ, minacata de la tentoj de hodiaŭ, kaj turmentata de la morgaŭaj okazontaĵoj. Troviĝas nur unu rifuĝejo por la animo, kaj Dio provizas tiun rifuĝejon. "Vi," diris la Psalmisto, "kovras tablon por mi antaŭ miaj malamikoj."

York.—Under the auspices of the York Society and of the B.E.A., a public meeting was held in the Guildhall on January 27, and was addressed by Dr. John Pollen, C.I.E., on "The War and Esperanto." Alderman J. B. Inglis, chairman of the society, presided, and was supported by the Lord Mayor (Alderman W. A. Forster Todd), Mr. Joseph Rhodes (president of the Yorkshire Esperanto Federation, Keighley), and Mr. W. F. Lawrence, the local secretary.

The chairman said that as the Esperantist Association had decided to hold their annual conference in the city of York at Whitsuntide, the local branch of the society had thought it advisable to have a "preliminary canter" in order to let people know something about Esperanto. That gathering was the "preliminary canter" which had been decided on.

Dr. Pollen enthusiastically marshalled the usual facts for the adoption of Esperanto, and said among other things:—It was absolutely necessary that we should be in a position to correspond freely with our Allies in the future, for England could no longer occupy her proud position of isolation, and she was henceforth bound to take part in national affairs with her Allies. Speaking from experience, he had found the Russians a noble and Christian people, and so far from being a country subject to the will of an autocrat, whose word was law throughout the land, Russia was a country in which a man could speak what he liked without fear.

He mentioned this to show how necessary it was that we should fully understand our Allies. It was almost an impossibility to do this by mastering their various languages.

Alderman Inglis, in proposing a vote of thanks to Dr. Pollen, said that in place of some of the subjects taught in the elementary schools, of which children were only enabled to obtain a smattering, Esperanto should be introduced, and the teaching of the new language made compulsory. He hoped, in connection with the York Education Committee, that the time would come when his suggestion would be carried into effect.

Mr. J. Rhodes seconded the vote of thanks, and it was carried with enthusiasm.

The meeting concluded with a vote of thanks being accorded the chairman, on the motion of Mr. W. F. Lawrence, seconded by the Lord Mayor.

THE FEDERATIONS.

Lancashire kaj Cheshire.—La 32a kvaronjara konferenco okazis en la urbdomo Eccles, sabaton la 15an. Bonvenante la federacianojn, la urbestro faris tre simpatian paroladon kaj promesis sian helpon al la loka grupo por influi la lokan edukadan komitaton instrui la lingvon en la lernejoj.

La legado de la ĉiujara financa raporto montris tre kontentigan rezultaton. Oni diskutis gravan proponon, kiu rilatis al ŝanĝoj en la oficistaro sed decidis elekti la oficistojn kiel kutime. La nova sekretariino estas F-ino Hogg, 11, *Mather-road, Eccles*. Post la fino de la eroj sur la tagordo la prezidanto, S-ro Applebaum, sciigis pri la morto de nia amata H. B. Mudie. Aludante al tio, li diris, interalie, "La tutmonda esperantistaro, speciale la Brita esperantismo perdis en la morto de Ho Bo Mo, sian plej fidelan filon, kaj plej entuziasman propagandiston, plej solidan subtenanton, kaj la B.E.A. sian plej nefacile rehavigeblan Prezidanton. Mi estas certa, ke mi esprimas la sentojn de ĉiuj Federacianoj, se mi diros la sekvantajn vortojn.

"Kara Prezidanto,
Ni funebras vian morton,
Honoras viajn cindrojn,
Estimas vian ombron,
Kaj eternigos vian memoron."

Oni stare montris sian profundan ĉagrenon, kaj proponis la jenan proponon:—"Ni, la federacianoj de Lancashire kaj Cheshire, kunvenante hodiaŭ en Eccles por la 32a konferenco, ekaŭdas kun granda ĉagreno kaj doloro pri la morto de Kapitano H. Bolingbroke Mudie, la estimata prezidanto de la Brita Esperanta Asocio. Ni sendas al liaj gepatroj, niajn profundajn kondolencojn kaj certigas al ili pri nia fervora deziro daŭrigi la laboron de esperantismo, en la sama altema spirito kiu distingas nian neforgesindan mortinton, por tiamaniere eternigi lian memoron. Antaŭ ol la konferenco komenciĝis, la federacianoj akceptis la inviton de la urbestro temangi en la urbdomo. La ge-urbestroj, kune kun la eks-urbestro reciproke akceptis inviton temangi kun la federacianoj. Proponante toaston al niaj gastoj, nia prezidanto rimarkis ke la afero estas unika pro tio, ke ni neniam gastis antaŭe la lokajn ge-urbestrojn. Respondante, la urbestro denove certigis al ni sian deziron kiel eble plej helpi al nia movado kaj kore dankis al ni pro la honoro farita al li invitante lin temangi ĉe ni. La eks-urbestro, per tre favora parolado kore subtenis kaj ankaŭ promesis sian helpon ĉe la lokaj edukadaj aŭtoritatoj. Ambaŭ paroladoj estis varme aplaŭditaj. Post la temango, anoj de la loka grupo prezentis, bonstila komedion, "A Norman Conquest"; sekvis kantoj, dancoj, k.t.p. La Eccles Grupo estas gratulinda pro treege bone aranĝita afero, afero kiun oni povas rigardi kiel unu el la plej bonaj.

Midland.—The thirteenth Quarterly Conference was held at Lund's College, Paradise-street, Birmingham, on Saturday, January 15. Representatives were present from Birmingham, Coventry, Kettering, Rugby, Wednesbury, Willenhall, and Wolverhampton. The retiring president, Mr. A. E. Smith, F.B.E.A., of Kettering, welcomed the newly elected officers, viz., Miss C. O. Taylor, of Coventry, president, Mr. W. H. Garbutt, of Birmingham, vice-president, and Mr. F. W. Hipsley, of Birmingham, hon. sec. and treasurer. A vote of thanks to the retiring president was moved by Mr. Eric Biddle and seconded by Mr. W. H. Garbutt. Reports from the various groups were read, and showed that in spite of difficulties occasioned by the War, activities and propaganda are still being carried on. A resolution of condolence on the death of Capt. Mudie was passed.

After tea a concert and social was held. The chair was taken by Alfred Hayes, Esq., M.A., Principal of the Birmingham and Midland Institute. He referred to the fact that a class for the study of Esperanto with 15 students is now held at the Institute, and that such distinguished men as Max Müller, Prof. Skeat, and Prof. de Selincourt approve of the language. Songs and recitations in Esperanto, English, Russian, and Swedish, and a Swedish dance in national costume, were given by members of the local group and friends, also a pianoforte solo by Mrs. Skeers, L.R.A.M., and violin solos by Miss Annie Lowe. Four nations (England, Scotland, Russia, and Sweden) were represented.

The next Conference will be held at Coventry in April.—F.W.R.

Yorkshire.—Mr. Joseph Rhodes (Keighley) presided at the annual meeting of the Yorkshire Federation of Esperantists, which was held at Park Rooms, 4, Park-street, Leeds, on Saturday, January 15, 1916.

The reports of the secretary (Miss C. M. E. Morton, of Huddersfield) and treasurer (Mr. A. T. Priestman, of Bradford) showed that the Federation represented an associated membership of 335. New groups affiliated during the year were York and Lindley. The balance in hand had increased slightly; there was a flourishing propaganda fund, and the sum of £5 7s. 6d. had been contributed to the Esperanto Ambulance Fund in memory of the late Mr. Ed. Parker, of Huddersfield.

Mr. Rhodes, in moving the adoption of the reports, spoke of the great loss the Esperanto movement had sustained in the death by accident, in France, of Capt. H. Bolingbroke Mudie, President of the British Esperanto Association, of which he was a founder. The loss was not confined to this country, he said, for Capt. Mudie had been a hard-working member of the Universal Esperanto Association, which has consuls in nearly every important city in the world, and which has done valuable service during the War in helping to trace lost soldiers of different nationalities. Mr. Rhodes proposed a vote of condolence with Capt. Mudie's parents, and a resolution expressing the Federation's sense of loss, and these, having been seconded and supported by Messrs. Merchant, Waddington, and Hirst, were passed by the members standing.

The following officers for 1916 were then elected:—President, Mr. Joseph Rhodes (Keighley); vice-presidents, Misses Briggs, Parker, Fielding, Messrs. Merchant, Holmes, Curry, Hirst, Thistlethwaite, and Lawrence; secretary, Miss C. M. E. Morton, 49, Mount-Pleasant-street, Dalton, Huddersfield; treasurer, Mr. A. T. Priestman.

The arrangements for the forthcoming British Congress, to be held in York next Whitsuntide, were discussed.

British Esperantists serving in the Army, Navy, or Red Cross.

NINTH LIST.

COLLIER, N. A., London, 29th Squad., Royal Flying Corps, Gosport.
LARKING, S. H., East Suburban Group, Corpl., Machine Gun Section, 3/10 Middx. Regt.
LIPROT, RICHARD, Corporal, R.E., France.
MACCABE, JOHN J., St. Helens Group, Lance-Corpl., South Lincs. In France.
PREVOST, Rev. P. S., R.C. Chaplain, 90th Infantry Brigade, France.
WHITE, S. A., Private, R.A.M.C., H Section, Royal Pavilion, Brighton.

Ninth British Esperanto Congress,

To be held at York, Whitsuntide, June 10—13, 1916.

ESTIMATAJ SAMIDEANOJ.—The invitation of the York Society was sent to, and accepted by, the B.E.A., subject to our receiving sufficient support to warrant a reasonable anticipation of the Congress being a success. The York Society is busy interesting the citizens in our cause, and has obtained the use of the Guildhall for the Congress. Dr. Pollen rendered valuable assistance by his lecture in the Guildhall on January 27 on "War and Esperanto," but ultimate success depends mainly upon numbers, and we therefore ask the group secretaries to send us the opinion of their respective groups on the matter, giving, if at all possible, an approximate idea as to how many of their members or friends are likely to apply for Congress tickets. We shall also be pleased to hear from Esperantists who are not connected with any group.

It may be pointed out that York is an ideal centre for a Congress on account of its easy accessibility from all parts of the country. Further, York, as the headquarters of the Northern Army Command, has a large and constant military population, and the holding of our Congress here should facilitate our efforts to prove the utility of Esperanto in War and Red Cross service. As a holiday centre it is unrivalled in its store of "interesaĵoj," representing the history of two thousand years, and "York herself of form sublime" (Pageant Triumph Song) has been described as "the most interesting city it could ever be any man's good fortune in which to sojourn."

Can we British Esperantists add still to history by holding a successful Congress in this ancient city during one of the most momentous periods of its existence? As Esperantists, we are optimists, but we are also practical, and we await the counsel of our *samideanoj*.

Whilst on the practical side of the question, we would recall to mind the Guarantee Fund which has been inaugurated, and respecting which an appeal was made in the October number of THE BRITISH ESPERANTIST. Now that we are well into 1916 we hope to see an exhibition of the customary *helpemeco* of the *Esperantistaro*, either in the form of donations or guarantees.

We must come to a decision without delay, and therefore hope to hear from all concerned as early as possible.

W. F. LAWRENCE, *Secretary,*
York Esperanto Society.

6, Dodgson-terrace, Acomb, York.

[Every Esperantist, whether group member or not, who intends to be present should immediately inform Mr. Lawrence of the fact.—ED.]

The British Esperanto Association (Inc.).

EXTRACT FROM RULES.—"If no objection shall be lodged within fourteen days, the Secretary shall inform the candidate that he is admitted as a member."

CANDIDATES FOR MEMBERSHIP.

ARTHUR ALLEN, *Leyceet Station, N.S.R., Staffs.*; H. F. S. ASHWORTH, 5, *Rosebery-street, Liverpool*; J. BARRACLOUGH, *Mt. Eden-road, Auckland, N.Z.*; SYDNEY BETT, 185, *Farebrother-street, Grimsby*; WILLIAM THOMAS BILTON, 19, *Wimbourne-road, Edgbaston, Birmingham*; GEO. BURY, R.N.S.B.R., *Melville Infirmary, Chatham*; T. R. BUTTERICK, 16, *Devon-street, Hull*; HENRY RUSSELL CALLAGAN, *Hobrooke, Bromboro', Cheshire*; MISS L. A. CLIFFORD, 12, *Pierre-pont-street, Bath*; Rev. JOHN DAVIES, 39, *Paget-street, Grange-town, Cardiff*; WILLIAM ROBERT FRASER, 2, *Belmont-place, Stoke, Devonport*; Miss E. HOGG, 11, *Mather-road, Eccles*; T. H. JAMES, 12, *Lymore-terrace, Bath*; JOHN S. LORD, 17, *Alderley-road, Flixton, Manchester*; JOHN MILES, 38, *Coedene-street, Cardiff*; Miss MAGGIE NORTH, *The Mount, Egham Hill, Surrey*; JAMES PADGETT, *Claremont, Guiseley, Leeds*; GEORGE ARTHUR PLOWMAN, 74, *Northcote-street, Northampton*; K. H. SHELTON, 21, *King's avenue, Muswell Hill, N.*; ARTHUR C. SMITH, 672, *Stratford-road, Sparkhill, Birmingham*; Miss BESSIE WHITHAM, 5, *Summerfield-road, Todmorden, Yorkshire*; Miss CYNTHIA F. WILLIS, 4, *Grange Park, Ealing, W.*

NEW FELLOW.

FREDERICK W. ALEXANDER, M.R.C.S., L.R.C.P.Ed., D.P.H., *Westcombe Park, London, S.E.*

NEW DELEGATE COUNCILLOR.

Dunstable.—J. COLLETT, 13, *Victoria-street.*

Subscriptions, 1916.

Fellows and Members are respectfully informed that subscriptions for the year 1916 became due on 1st January, 1916. Those who have not yet remitted are requested to do so as early as possible. The annual subscriptions are:—Fellows, 10s.; Members, 5s.

E. A. ALLSOP, Acting Secretary.

The Examinations Committee begs to announce that on Monday, February 14, at the offices of the Association, 17, Hart-street, London, W.C., will be held an *Examination for the Preliminary Certificate*, at 7 p.m., and on Tuesday, February 15, an *Examination for the Advanced Certificate*, at 6.30 p.m. Candidates should intimate as soon as possible their intention to be present.

Council and Executive Meetings, B.E.A.

Notice is hereby given that the next meeting of the Council will be held on Monday, February 21, at the Offices of the Association, 17, Hart-street, London, W.C., at 6.30 p.m., and the following meeting on Monday, March 20, at the same place and time.

A Meeting of the Executive Committee will follow the Council Meeting.

AGENDA.

Financial Statement.
Receive Reports from Sub-Committees.
Receive and consider draft of Annual Circular and Ballot Lists.
Receive draft of Annual Report.
Correspondence and other Business.

E. A. ALLSOP, Acting Secretary.

Fako de Korespondado Internacia (F.K.I.).

Sub tiu ĉi rubriko oni enpresas malgrandajn anoncojn de tiuj el niaj legantoj, kiuj deziras korespondadi kun alilanduloj. Ĉiu anoncanto devas pagi ses pencojn (25 spesdekojn) por trilingva enpresaĵo kiel sube (pli ol tri linioj po tri pencoj por ĉia komencita linio); ĉiu MEMBRO de la Asocio havas la rajton fari unu enpresaĵon senpage. *Bonvolu skribi legeble, rekte al la Redakcio.*

651. Harderwijk (Holando).—S-roj Fernando La Gravière kaj Marius Verraeghen, *Baraque 17, Camp de Harderwijk*, deziras korespondadi kun ĉiulandaj gesamideanoj.

652. Bécon-les-Bruyères (Seine) apud Paris.—S-ro Henry van Etten, 14 *rue Cacheux*, deziras korespondadi per il. poŝt. kun

samideano loĝanta en sudorienta Londona regiono (Dulwich, Peckham, Sydenham prefere).

653. Kiev (Rusujo).—S-ro J. Karantbajvel, *M. Blagoveščenskaja No. 112, K.C. 24*, deziras korespondi kun skoltoj ĉiulandaj. Ĉiam respondas.

Council Meeting, B.E.A.

Held at the Offices of the Association on Monday, January 17, 1916, at 6.30 p.m. *Present*: Messrs. P. Blaise, J. Bredall, B. Chatterton, E. W. Eagle, H. A. Epstein, C. A. Fairman, G. Mercer Hollis, A. Honeysett, B. E. Long, Rhodes Marriott, A. Morrow, W. Phillimore, R. Robertson, F. M. Sexton, S. H. Taylor, J. M. Warden, Dr. John Pollen, Misses M. L. Blake, L. S. Grant, Henningsen, C. M. Holmes, E. A. Lawrence, E. O'Brien, Ad. Schafer, Mrs. M. E. L. Cox. *In Attendance*: Mr. E. A. Millidge and the Acting Secretary.

Chairman.—Dr. Pollen was elected Chairman of the Meeting.

Nomination of Officers and Council.—The Chairman submitted the nomination of Mr. J. M. Warden, of Edinburgh for election as President for the year 1916-17. The nomination was supported by Mr. Chatterton and Mr. Blaise.

Mr. Warden thanked the Council for the honour, but desired to submit a further nomination. A supporter was, however, not forthcoming, and it was decided, with the Council's unanimous recommendation, that Mr. Warden's name should stand alone.

Further nominations were those of Mr. Andrew Wilson as Vice-President; Mr. John Merchant, Special Councillor; Mr. J. J. Boutwood, J.P., Ordinary Councillor.

At this point Dr. Pollen was obliged to leave the Meeting, and Mr. Warden was elected Chairman.

Mr. Warden again thanked the Council for the honour conferred on him, and, whilst recognising the fact that distance would not allow of frequent visits to the Meetings, and realising the weight of responsibility that would be placed upon him in the event of his being elected, he assured the Council of his best endeavours to keep up the traditions of his two predecessors, and to work hard for the good of the Association and the furtherance of the Cause.

Memorial Service for the late Capt. Mudie.—Several suggestions as to the best time and place for a Memorial Service in Esperanto for the late Capt. Mudie were made, and it was decided to leave the matter in the hands of a committee, composed of Dr. Pollen, Mr. Blaise, Mr. Butler, and Mr. Chatterton, with power to arrange the service.

Ninth British Congress.—A letter was read from the secretary of the York Esperanto Society giving some particulars of the proposed Congress in that city, and of the appeal for promise of support. It was agreed to publish the letter in the next BRITISH ESPERANTIST, and the editor was asked to make a personal appeal to individual Esperantists to inform the York Esperanto Society of the possibility of their participation.

Sub-Committees.

Secretaries of Sub-Committees are requested to send in reports of the year's work, to be received at the Office not later than Monday, February 21, in order that they may be submitted to the Council when the draft of the Annual Report is considered.